

Paneli këshillëdhënës për të drejtat e njeriut

Building D, UNMIK HQ, Prishtinë/Kosovë | E-mail: hrap-unmik@un.org | Tel: +381 (0)38 504-604, ext. 5182

MENDIM

Data e miratimit: 23 janar 2015

Lënda nr. 303/09

Verica ILIQ

kundër

UNMIK-ut

Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut, i mbledhur më 23 janar 2015,
me pjesëmarrjen e këtyre anëtarëve:

Marek Nowicki, kryesues
Christine Chinkin
Françoise Tulkens

Të ndihmuar nga

Andrey Antonov, zyrtar ekzekutiv

Pasi mori parasysh ankesën e lartpërmendur, e parashtruar në pajtim me nenin 1.2 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, të datës 23 mars 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut,

Pas shqyrtimit të vëmendshëm, duke përfshirë edhe shqyrtimin përmes mjeteve elektronike, në pajtim me rregullën 13 § 2 të Rregullores së punës, paraqet gjetjet dhe rekomandimet si në vijim:

I. PROCEDURAT PARA PANELIT

1. Ankesa është paraqitur më 28 prill 2009 dhe është regjistruar më 10 korrik 2009.

2. Më 12 janar 2012, për ankesën u njoftua Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm (PSSP)¹, lidhur me dhënien e komenteve të UNMIK-ut mbi pranueshmërinë e ankesës. Më 1 mars 2012, PSSP-ja dha përgjigjen e UNMIK-ut.
3. Më 23 gusht 2012, Paneli e shpalli ankesën të pranueshme.
4. Më 7 shtator 2012, Paneli ia përcoll vendimin e vet mbi pranueshmërinë PSSP-së, duke kërkuar komentet e UNMIK-ut lidhur me bazueshmërinë e ankesës dhe gjithashtu kopjet e dosjeve hetimore relevante për rastin.
5. Më 07 gusht 2013, PSSP-ja ofroi përgjigjen e UNMIK-ut në lidhje me bazueshmërinë e ankesës së bashku me kopjet e dokumenteve relevante.
6. Më 16 dhjetor 2014, Paneli i kërkoi UNMIK-ut të konfirmojë nëse hapja e dosjeve që kanë të bëjnë me rastin mund të konsiderohet përfundimtare.
7. Më 17 dhjetor 2014, UNMIK-u dha përgjigjen e vet.
8. Më 30 dhjetor 2014, Paneli kërkoi informata shtesë nga Departamenti i EULEX-it për Mjekësi Ligjore (DML).
9. Më 12 janar 2015, DML i EULEX-it i ofroi Panelit përgjigjen e tyre.

II. FAKTET

A. Historiku i përgjithshëm²

10. Ngjarjet në fjalë ndodhën në territorin e Kosovës pas kriujimit të Misionit të Administratës së Përkoħshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë (UNMIK-ut), në qershorr vitit 1999.
11. Konflikti i armatosur gjatë vitit 1998 dhe 1999, ndërmjet forcave serbe në njëren anë dhe Ushtrisë Çlirimtare të Kosovës (UÇK) dhe grupeve të tjera të armatosura të shqiptarëve të Kosovës në anën tjetër, është mirë i dokumentuar. Pas dështimit të përpjekjeve ndërkombëtare për të zgjidhur konfliktin, më 23 mars 1999, Sekretari i Përgjithshëm i

¹Një listë me shkurtesa dhe akronime që përmban teksti mund të gjendet në Shtojcën e bashkëngjitur.

²Referencat e nxjerra nga Paneli për të përcaktuar historikun e përgjithshëm përfshijnë: OSBE, “Siç është parë dhe treguar”, vell. I (totor 1998 – qershorr 1999) dhe vell. II (14 qershorr – 31 totor 1999); raportet tremujore të Sekretarit të Përgjithshëm mbi Administratën e Përkoħshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë; Raportet vjetore të Policisë së UNMIK-ut (2000, 2001); Qendra për të Drejtën Humanitare, “Rrëmbimet dhe zhdukjet e joshqiptarëve në Kosovë” (2001); Qendra për të Drejtën Humanitare, “Libér kujtimi për Kosovën” (<http://www.kosovomemorybook.org>); Zyra e UNMIK-ut për persona të zhdukur dhe mjekësi ligjore, Raport i Aktivitetit 2002-2004; Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut, *Behrami dhe Behrami kundër Francës* dhe *Saramati kundër Francës, Gjermanisë dhe Norvegjisë*, me numrat 71412/01 dhe 78166/01, vendimi i datës 2 maj 2007; Komisioni Ndërkombëtar për Personat e Zhdukur, “Situata në Kosovë: Një vlerësim” (2010); të dhënat e publikuara nga Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë, (në dispozicion në www.unhchr.org) dhe nga Kryqi i Kuq Ndërkombëtar (në dispozicion në <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en>).

Organizatës së Traktatit të Atlantikut të Veriut (NATO) shpalli fillimin e sulmeve ajrore kundër Republikës Federale të Jugosllavisë (RFJ-së). Sulmet ajrore filluan më 24 mars 1999 dhe përfunduan më 8 qershor 1999, kur RFJ-ja u pajtua t'i térheqë forcat e veta nga Kosova. Më 9 qershor 1999, Forca Ndërkombëtare e Sigurisë (KFOR), RFJ-ja dhe Republika e Serbisë nënshkruan një “Marrëveshje Tekniko-Ushtarake” përmes së cilës u pajtuan mbi térheqjen e RFJ-së nga Kosova dhe praninë e një force ndërkombëtare të sigurisë, pas miratimit të rezolutës përkatëse të Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara.

12. Më 10 qershor 1999, Këshilli i Sigurimit i OKB-së miratoi Rezolutën 1244 (1999). Duke vepruar sipas Kapitullit VII të Kartës së OKB-së, Këshilli i Sigurimit i OKB-së mori vendim për vendosjen e pranisë ndërkombëtare të sigurisë dhe civile-përkatësisht të KFOR-it dhe UNMIK-ut, në territorin e Kosovës. Në pajtim me Rezolutën e Këshillit të Sigurimit nr. 1244 (1999), OKB-ja u ngarkua me kompetenca të plota legjislative dhe ekzekutive. KFOR-i u ngarkua për krijimin e “një ambienti të sigurt, në të cilin refugiatët dhe personat e zhvendosur mund të kthehen në shtëpi të sigurt” dhe përkohësisht të sigurojë “rendin dhe sigurinë publike”, derisa prania ndërkombëtare civile të mund të marrë përsipër përgjegjësinë për këtë detyrë. UNMIK-u përbëhej nga katër komponentë apo shtylla kryesore të udhëhequra nga OKB-ja (administrata civile), Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë (ndihma humanitare, e cila u hoq në qershorin e vitit 2000), OSBE-ja (ndërtimi institucional) dhe BE-ja (rindërtimi dhe zhvillimi ekonomik). Secila shtyllë u vendos nën autoritetin e PSSP-së. Përmes Rezolutës së Këshillit të Sigurimit të OKB-së 1244 (1999), UNMIK-ut i jepet mandati që t'i “promovojë dhe mbrojë të drejtat e njeriut” në Kosovë në pajtim me standardet e njohura ndërkombëtarisht për mbrojtjen e të drejtave të njeriut.
13. Vlerësimet lidhur me ndikimin e konfliktit në shpërnguljen e popullatës shqiptare të Kosovës sillen prej përafërsisht 800,000 deri 1.45 milion. Pas miratimit të Rezolutës 1244 (1999), shumica e shqiptarëve të Kosovës, të cilët ishin larguar, apo ishin dëbuar me forcë nga shtëpitë e tyre nga forcat serbe gjatë konfliktit, u kthyen në Kosovë.
14. Në ndërkohë, pjesëtarët e komunitetit joshqiptar-kryesisht serbët, dhe jo vetëm ata, por edhe romët dhe myslimanët sllavë si dhe shqiptarët e Kosovës të dyshuar për bashkëpunim me autoritetet serbe, u bënë shënjestër e sulmeve shumë të përhapura të grupeve të armatosura të shqiptarëve të Kosovës. Vlerësimet e tanishme lidhur me numrin e serbëve të Kosovës të zhvendosur sillen përafërsisht prej 200,000 deri 210,000. Ndërsa shumica e serbëve të Kosovës dhe joshqiptarët e tjerë të Kosovës u larguan në Serbi dhe në vendet fqinje, ata që mbetën prapa u bënë viktima të vrasjeve sistematike, rrëmbimeve, mbajtjeve arbitrale, dhunës seksuale dhe asaj të bazuar në gjini, rrahjeve dhe frikësimit.
15. Megjithëse shifrat mbesin kontestuese, vlerësohet që më shumë se 15,000 vdekje apo zhdukje ndodhën si pasojë e drejtpërdrejtë e konfliktit të Kosovës dhe gjatë tij (1998-2000). Më shumë se 3,000 shqiptarë etnikë dhe rreth 800 serbë, romë dhe pjesëtarë të komuniteteve të tjera minoritare u zhdukën gjatë kësaj periudhe. Për më shumë se gjysmën e personave të zhdukur janë gjetur dhe identifikuar mbetjet e tyre mortore deri në fund të vitit 2010, ndërsa 1,766 gjenden ende si të zhdukur në listën e Komitetit Ndërkombëtar të Kryqit të Kuq (KNKK), sipas të dhënave të muajit tetor 2012.

16. Prej korrikut të vitit 1999, si pjesë e përpjekjeve për të rivendosur zbatimin e ligjit në Kosovë brenda kornizës së sundimit të ligjit, PSSP-ja u kërkoi vendeve anëtare të OKB-së që të mbështesin vendosjen brenda komponentit civil të UNMIK-ut, të policëve ndërkombëtarë prej 4,718 vetash. Policia e UNMIK-ut u ngarkua me këshillimin e KFOR-it mbi çështjet policore, derisa ata vetë të kenë numër të mjaftueshëm për të marrë krejt përgjegjësinë për zbatimin e ligjit dhe të punojnë drejt zhvillimit të Shërbimit Policor të Kosovës. Deri në shtator të vitit 1999, përafërsisht 1,100 policë ndërkombëtarë u vendosën në Kosovë në kuadër të UNMIK-ut.
17. Deri në dhjetor të vitit 2000, vendosja e Policisë së UNMIK-ut pothuajse përfundoi me 4,400 policë nga 53 vende të ndryshme dhe UNMIK-u kishte marrë primatin sa i përket përgjegjësisë për zbatimin e ligjit në të gjitha rajonet e Kosovës, përveç Mitrovicës. Sipas Raportit vjetor të Policisë së UNMIK-ut për vitin 2000, atyre u janë raportuar 351 rrëmbime, 675 vrasje dhe 115 dhunime për periudhën qershori 1999 - dhjetor 2000.
18. Për shkak të kolapsit të administrimit të drejtësisë në Kosovë, UNMIK-u në qershori të vitit 1999 themeloi një Sistem emergjent të drejtësisë. Ai përbëhej nga një numër i kufizuar gjyqtarësh dhe prokurorësh vendorë dhe ishte operacional derisa sistemi i rregullt i drejtësisë u bë operacional në janar të vitit 2000. Në shkurt të vitit 2000, UNMIK-u autorizoi emërimin e gjyqtarëve dhe prokurorëve ndërkombëtarë, fillimisht në rajonin e Mitrovicës dhe më vonë në gjithë Kosovën, për të forcuar sistemin lokal të drejtësisë dhe për të garantuar paanësinë. Prej titorit të vitit 2002, sistemi lokal i drejtësisë përbëhej prej 341 gjyqtarëve dhe prokurorëve vendorë dhe 24 ndërkombëtarë. Në janar të vitit 2003, Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së, duke i raportuar Këshillit të Sigurimit për zbatimin e Rezolutës 1244 (1999), sistemin e policisë dhe drejtësisë në Kosovë në atë kohë e definoi si sistem që "funksionon mirë" dhe "i qëndrueshëm".
19. Në korrik të vitit 1999, Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së i raportoi Këshillit të Sigurimit që UNMIK-u tashmë e konsideronte çështjen e personave të zhdukur si një shqetësim veçanërisht të madh për të drejtat e njeriut në Kosovë. Në muajin nëntor të vitit 1999, u krijuar Njësiti për Personat e Zhdukur (NJPZH) brenda Policisë së UNMIK-ut, me mandat të hetojë vendndodhjen e mundshme të personave të zhdukur dhe/apo varrezave. NJPZH-ja, së bashku me Njësitin Qendror për Hetim Penal (NJQHP) të Policisë së UNMIK-ut, dhe më vonë Njësiti për Hetimin e Krimeve të Luftës (NJHKL), ishin përgjegjëse për aspektet penale të rasteve të personave të zhdukur në Kosovë. Në maj të vitit 2000, u krijuar Komisioni për Gjetjen dhe Identifikimin e Viktimate (KGJIV), i udhëhequr nga UNMIK-u, për të gjetur, identifikuar dhe dorëzuar mbetjet mortore. Më 5 nëntor 2001, UNMIK-u nënshkroi dokumentin e përbashkët UNMIK-RFJ duke ritheksoar, mes tjerash, përkushtimin e tij për të zgjidhur fatin e personave të zhdukur nga të gjitha komunititetet, dhe duke pranuar se programi për zhvarrim dhe identifikim është vetëm një pjesë e aktiviteteve të lidhura me personat e zhdukur. Prej qershorisit të vitit 2002, Zyra e sapoformuar për personat e zhdukur dhe mjekësi ligjore (ZPZHML) në Departamentin e Drejtësisë të UNMIK-ut (DD), u bë autoriteti i vetëm i mandatuar për të përcaktuar vendndodhjen e personave të zhdukur, t'i identifikojë mbetjet e tyre mortore dhe t'u kthejë ato familjes së të zhdukurit. Duke filluar nga viti 2001, në bazë të Memorandumit të Mirëkuptimit (MM) ndërmjet UNMIK-ut dhe Komisionit Ndërkombëtar për Persona të Zhdukur me seli në Sarajevë (KNPZH), i plotësuar

nga një marrëveshje tjetër në vitin 2003, identifikimi i mbetjeve mortore u krye nga KNPZH-ja përmes testit të ADN-së.

20. Më 9 dhjetor 2008, përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me policinë dhe drejtësinë në Kosovë përfundoi me Misionin e Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë (EULEX), i cili mori kontrollin e plotë operacional në fushën e sundimit të ligjit, pasi që kryetari i Këshillit të Sigurimit të Kombeve të Bashkuara më 26 nëntor 2008 (S/PRST/2008/44), nxori Deklaratën që mirëpriste angazhimin e vazhdueshëm të Bashkimit Evropian në Kosovë.
21. Po të njëjtën ditë, UNMIK-u dhe EULEX-i nënshkruan një MM mbi modalitetet dhe të drejtat dhe obligimet përkatëse që dalin nga transferimi prej UNMIK-ut tek EULEX-i, i lëndëve dhe dosjeve përkatëse të cilat përfshinin hetimet, ndjekjet penale në vijim dhe aktivitetet e tjera të ndërmarra nga prokurorët ndërkombëtarë të UNMIK-ut. Menjëherë pas kësaj, marrëveshje të ngjashme u nënshkruan në lidhje me dosjet e mbajtura nga gjyqtarët ndërkombëtarë dhe Policia e UNMIK-ut. Të gjitha marrëveshjet obliguan EULEX-in të sigurojë qasje nga UNMIK-u në dokumentet që ndërlidhen me veprimet që autoritetet e UNMIK-ut i kanë ndërmarrë më parë. Në periudhën 9 dhjetor 2008 deri më 30 mars 2009, të gjitha dosjet me lëndë penale të mbajtura nga DD i UNMIK-ut dhe Policia e UNMIK-ut, iu dorëzuan EULEX-it.

B. Rrethanat që ndërlidhen me zhdukjen e z. Jasmin Llukaçeviq

22. Ankuesja është nëna e z. Jasmin Llukaçeviq.
23. Ankuesja deklaron se z. Jasmin Llukaçeviq, rekrut i Armatës Jugosllave, është rrëmbyer më 19 prill 1999 në zonën e Komunës së Podujevës. Që nga ajo kohë vendndodhja e djalit të saj është e panjohur.
24. Ankuesja deklaron se zhdukja iu reportua KNKK-së, Kryqit të Kuq Komunal dhe armatës. Ajo paraqet një kopje të një kërkese për kërkim të KNKK-së, në të cilën thuhet se z. Jasmin Llukaçeviq u lind më 21 qershor 1971 në Paris dhe se vendndodhja e tij është e panjohur që nga 19 prilli i vitit 1999. Ajo gjithashtu paraqet një kopje të një letre të datës 14 prill 2005 të ankueses drejtuar Komandës ushtarake në Nish, Serbi, për t'i kërkuar konfirmimin e zhdukjes së z. Jasmin Llukaçeviq. Ata konfirmuan se z. Jasmin Llukaçeviq ishte duke shërbyer në Kosovë me njësitin e tij deri më 19 prill 1999 dhe se që nga ajo kohë ai është zhdukur pa gjurmë.
25. Emri i z. Jasmin Llukaçeviq gjendet në një letër që KNKK ia dërgoi UNMIK-ut më 12 tetor 2001, përmes së cilës ia dërgonte listën e personave të zhdukur për të cilët KNKK³ kishte mbledhur të dhëna ante-mortem në Serbi, dhe gjithashtu në bazën e të dhënave të përpiluar nga ZPZHTML e UNMIK-ut⁴. Në shënimin në lidhje me z. Jasmin Llukaçeviq në bazën e të

---

³Baza e të dhënave e KNKK-së është një burim elektronik në dispozicion në: <http://familylinks.icrc.org/kosovo/en/pages/search-persons.aspx> (e qasur më 19 janar 2015).

⁴Baza e të dhënave e ZPZHTML-së nuk është e hapur për publikun. Paneli kishte qasje në lidhje me këtë rast më 20 janar 2015.

dhënave ‘online’ të mbajtur nga KNPZH⁵, jepet 22 qershori i vitit 1999 si data e raportimit të zhdukjes dhe në pjesët relevante thuhet: “Janë mbledhur mostra të mjaftueshme për referencë” dhe “Nuk është gjetur përshtatje e ADN-së”.

C. Hetimi

Hapja e dosjeve relevante

26. Në rastin aktual, UNMIK-u ia paraqiti Panelit një kopje të dosjes që më parë e kishin mbajtur ZPZHTML e UNMIK-ut dhe Policia e UNMIK-ut. Paneli thekson se UNMIK-u e ka konfirmuar se janë ofruar të gjitha dosjet në posedim të tij.
27. Për sa i përket publikimit të informatave që përbajnjë dosjet, Paneli rikujton që UNMIK-u i ka vënë në dispozicion dosjet për hetim për t'u shqyrtuar nga Paneli nën një zotim për konfidencialitet. Në lidhje me këtë, Paneli duhet të qartësojë që megjithëse vlerësimi i dosjes aktuale rrjedh nga një shqyrtim i plotë i dokumentacionit në dispozicion, vetëm informata të limituara që ekzistojnë aty janë publikuar. Prandaj, një përbledhje e hapave të ndërmarrë nga autoritetet e hetuesisë është dhënë në paragrafët në vijim.

Dosja e ZPZHTML-së

28. Dosja e ZPZHTML-së së UNMIK-ut përmban: një kopje të një formulari të KNKK-së, pa datë, për identifikim të viktimsës në gjuhën serbe, nr. BLG-803861 L.J., për z. Jasmin Llukaçeviq, me pjesë të rëndësishme që janë plotësish të palexueshme. Pjesa e lexueshme përfshin disa informata themelore biografike për z. Jasmin Llukaçeviq, duke përfshirë datën dhe vendin ku ai është parë për herën e fundit, por formulari është i palexueshëm për sa i përket adresave dhe detajeve për kontakt të të afërmve të tij, emrit të personit për ta kontaktuar për identifikim, përshkrim fizik dhe detaje të tjera. Është e qartë nga dosja se kishte vërtet informata të ofruara në këto rubrika, por ato janë plotësish të palexueshme në atë që duket të jetë një fotokopje e keqe e dokumentit. Ekziston një përkthim që ka një faqe në gjuhën angleze i faqes së parë të këtij formulari me nr. 2002-000207. Të përfshira me këtë janë disa faqe të raporteve mjekësore në lidhje me z. Jasmin Llukaçeviq në gjuhën serbe të papërthyera dhe që përfshijnë disa vjet.
29. Ekziston gjithashtu një raport i NJPZH-së në dosje, për rastin nr. 2002-00020, në emër të z. Jasmin Llukaçeviq, i ndërlidhur me rastin e KNKK-së nr. BLG-803861. Në rubrikën e titulluar “Mjeti” thuhet “Nuk ka informata të mjaftueshme mbi të dhënat AM të ofruara në formularin DVI të pranuar nga KNKK-ja në Beograd.” Data e raportit është 24 marsi i vitit 2002.
30. Dokumenti tjetër në këtë pjesë të dosjes hetimore është një raport për vazhdim të rastit i NJPZH-së lidhur me z. Jasmin Llukaçeviq, i bashkëngjitur në lëndën e NJPZH-së nr. 2002-000207. Në raport tregohet se “informacioni i parë” për rastin ishte futur më 24 mars 2002.

---

⁵Baza e të dhënavës e KNPZH-së është në dispozicion në: http://www.ic-mp.org/fdmsweb/index.php?w=mp_details&l=en (e qasur më 20 janar 2015).

Raporti përmban një shënim shtesë të datës së njëjtë në të cilin thuhet “AMD (Të dhënat ante-mortem) e pranuara nga KNKK-ja e Beogradit pa informata të mjaftueshme për shkak të kopjimit të keq. Të dhënat mjekësore,rëntgenogrami-të bashkëngjitura në dosje.”

31. Ekziston një dokument prej dy faqesh i shkruar me dorë, i cili nuk është përkthyer, por përmban informata themelore biografike për z. Jasmin Llukaçeviq. Në fund të faqes së dytë të dokumentit thuhet se dokumenti original ante-mortem është kopjuar keq dhe është vështirë të lexohet dhe se duhet siguruar kopje tjetër.
32. Ka dy kopje të një dokumenti të titulluar “Detaje hetimore për hetimin numër:0426/INV/05.” Dokumentet janë identike me përjashtim të datave të shtypura të 11 marsit 2005 dhe 12 marsit 2005. Në dokumente ofrohet emri i z. Jasmin Llukaçeviq dhe është ndërlidhur me dosjen e NJPZH-së nr. 2002-000207 dhe formularin e KNKK-së për identifikim të viktimit nr. BLG-803861-01.Në rubrikën e titulluar “Përbledhje e kërkësës” në dosje thuhet “Mungesë informatash në dosje.” Nuk ka asnë informatë në rubrikën “Shënime të hetuesit”.
33. Dokumenti i fundit në dosjen e ZPZHML-së është raporti i hetimit ante-mortem i NJHKL-së në dosjen nr.0426/INV/05 dhe z. Jasmin Llukaçeviq përmendet aty me emër. Rubrikat “Filluar” dhe “Përfunduar” në raport janë të dyja të datës 12 mars 2005. Dosja e NJPZH-së nr. 2002-000207 ofrohet së bashku me informata themelore mbi z. Jasmin Llukaçeviq. Në rubrikën e titulluar “Natyra e hetimit” në raport thuhet; “Llukaçeviq Jasmin është zhdukur që nga data 19.04.1999. Rasti i është paraqitur KNKK-së në Beograd sipas numrit BLG803861-01 dhe një dosje e NJPZH-së është hapur më 24.03.2002.” Në rubrikën “Hetimi i mëtejmë” në raport thuhet; “Nuk ka asnë informatë rreth dëshmitarit. Nuk ka asnë numër telefoni.” Në përfundim të raportit thuhet; “Pas hetimit, është e pamundshme në këtë kohë të gjendet një dëshmitar i paanshëm rreth vendit të ngjarjes. Nuk ka asnë informatë që çon kah gjetja e mundshme e PZH-së. Ky rast duhet të mbetet i hapur në zhvillim e sipër.”

Dosja e NJHKL-së

34. Dosja e NJHKL-së së EULEX-it përmban dokumentacionin e njëjtë si dosja e NJPZH-së së UNMIK-ut përveç një raporti për rastin të NJHKL-së, me rubrikat “Data e futjes së të dhënavë” dhe “Data e freskimit të të dhënavë” e në të dyja thuhet “8/11/2005”, dhe rasti nr. 2005-00078. Në përbledhje thuhet “Kërkësë serbe e pranuar nga DD-ja ...më 19.04.1999 një grup i paidentifikuar dhe i armatosur personash me simbole të UÇK-së, e privuan nga liria dhe e rrëmbyen JASMIN LLUKAÇEVIQIN nga Nishi. Në atë kohë viktima ishte pjesëtar i trupave rezervë të Armatës Jugosllave. Në ditën e ndodhjes së krimtit ai ishte i vendosur në një vend të panjohur në territorin e Kosovës dhe u privua nga liria në rrethana të panjohura, me sa duket nga shqiptarët etnikë, dhe pastaj ai u çua në vende të panjohura dhe nuk është dëgjuar për të që nga ajo kohë.” Emri i ankeses ceket si palë reportuese dhe tregohet se ajo gjendet në qytetin e Nishit. Data e shtypjes së këtij raporti ceket si 2 tetori i vitit 2007.
35. Dokumenti i fundit në dosjen e NJHKL-së është një raport i analizës së rastit i NJHKL-së për rastin nr. 2005-00078 me një rubrikë në të cilën thuhet “Klasifikimi i DD-së: A3”. Në raport tregohet se nuk ka dëshmitarë apo të dyshuar por tregohet se ka një palë reportuese. Në

dokument vetëm përsëriten në gjuhë identike informatat e njëjtë si në § 34 më lart. Në dokument më tej thuhet “REKOMANDIMI/MENDIMI I HETUESIT: Nuk ka asnë dëshmitar në këtë rast,asnë të dyshuar dhe asgjë nuk dihet për viktimin. Unë mendoj [sic] se rasti duhet të pezullohet derisa të gjenden informata të reja për të.” Dokumenti mban datën “03/10/2007.”

36. Më 12 janar 2015, DML i EULEX-it (organi trashëgues i ZPZHTML-së së UNMIK-ut) iu përgjigj një kërkesë të Panelit për të ofruar një kopje të lexueshme të formularit ante-mortem në lidhje me z. Jasmin Llukaçeviq. (shih § 8 më lart). Paneli u informua me bërjen e kërkesës se kopjen që e kishte DML i EULEX-it ishte gjithashtu e palexueshme dhe se një kopje më e mirë do të kërkohej nga KNKK-ja në Beograd.Raporti i ridërguar ante-mortem që DML i EULEX-it ia ofroi Panelit është në gjuhën serbe dhe plotësisht i palexueshëm. Ai përfshin, në mes tjerash, emrin dhe detajet për kontakt të të afërmve të ankueses dhe rrobat që ai i kishte veshur kur ishte parë për herën e fundit. Kopjet më të pastra të disa faqeve të dokumentacionit plotësues që i ishin bashkëngjitur raportit origjinal ante-mortem, janë ofruar gjithashtu.

III. ANKESA

37. Ankuesja ankohet rrëth dështimit të pretenduar të UNMIK-ut që të hetojë si duhet zhdukjen e z. Jasmin Llukaçeviq. Në lidhje me këtë, Paneli mendon që ankuesja mbështetet në shkeljen e obligimit procedural të nenit 2 të Konventës Evropiane për të Drejtat e Njeriut (KEDNJ).
38. Ankuesja, po ashtu, ankohet për dhimbjet dhe vuajtjet mentale të supozuara që i janë shkaktuar asajnga kjo situatë. Në lidhje me këtë, ajo bazohet në nenin 3 të KEDNJ-së.

IV. LIGJI

A. Shkelja e pretenduar e obligimit procedural sipas nenit 2 të KEDNJ-së

1. Fusha për t'u shqyrtuar nga Paneli

39. Në përcaktimin e asaj nëse konsideron që ka pasur një shkelje të nenit 2 (obligimi procedural) të KEDNJ-së, Paneli është i vetëdijshëm për praktikën ekzistuese gjyqësore, veçanërisht atë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut. Megjithatë, Paneli është gjithashtu i vetëdijshëm që ankesat para tij dallojnë në disa mënyra domethënëse nga ato të paraqitura para asaj gjykate. E para, i padituri nuk është një shtet, por një administratë e përkohshme ndërkombëtare në një territor me mandat që t'i ushtrojë përkohësisht përgjegjësitë në Kosovë. Asnjë përgjegjësi nuk i bie UNMIK-ut sa u përket obligimeve esenciale sipas nenit 2 të KEDNJ-së. E dyta, si në një numër të kufizuar të lëndëve para Gjykatës Evropiane, ata që dyshohen të jenë përgjegjës për vrashjet dhe/apo rrëmbimet e pretenduara, janë në të gjitha rastet para Panelit me palë joshtetërore, kryesisht që kanë të bëjnë me konfliktin, por jo vetëm me të. Këta janë faktorët për t'u marrë parasysh nga Paneli, meqë vlerëson obligimet pozitive procedurale të një organizate ndërqeveritare në lidhje me

aktet e kryera nga palët e treta, në një territor mbi të cilin e ka kontrollin e përkohshëm legjislativ, ekzekutiv dhe gjyqësor.

40. Para se ta shqyrtojë bazueshmërinë e ankesës, Paneli duhet ta qartësojë fushën e shqyrtimit.
41. Paneli thekson që me miratimin e Rregullores së UNMIK-ut nr. 1999/1, më 25 korrik 1999, UNMIK-u mori përsipër obligimin që t'i zbatojë standarde e njohura ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut gjatë ushtrimit të funksioneve të veta. Ky zotim u detajua në Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/24, të 12 dhjetorit 1999, me të cilën UNMIK-u mori obligimet sipas këtyre instrumenteve për të drejtat e njeriut: Deklarata Universale për të Drejtat e Njeriut, Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe protokollet me të, Konventa Ndërkombëtare për të Drejtat Civile dhe Politike (KNDCP), Konventa Ndërkombëtare për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Racor, Konventa për Eliminimin e të Gjitha Formave të Diskriminimit Kundër Grave, Konventa Kundër Torturës dhe Trajimit apo Dënimt Tjetër Mizor, Jonjerëzor dhe Degradues dhe Konventa për të Drejtat e Fëmijëve.
42. Paneli, po ashtu, thekson që nen i 1.2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, i 23 marsit 2006, mbi themelimin e Panelit Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut siguron që Paneli “shqyrton ankesat nga çdo person apo grup individesh që pohojnë të jenë viktimë e shkeljes së të drejtave (të tyre) të njeriut nga UNMIK-u”. Pra vetëm aktet apo lëshimet që i atribuohen UNMIK-ut bien brenda juridiksonit *ratione personae* të Panelit. Në lidhje me këtë, duhet përmendur, siç është theksuar më lart, që prej 9 dhjetorit 2008 UNMIK-u nuk ushtron më autoritetin ekzekutiv mbi gjyqësinë e Kosovës dhe aparatin për zbatimin e ligjit. Prandaj, UNMIK-u nuk bart asnjë përgjegjësi për ndonjë shkelje të të drejtave të njeriut që pretendohet se janë kryer nga ato autoritete. Sa u përket ankuesve që ankohen rreth akteve që kanë ndodhur pas asaj date, ato janë jashtë juridiksonit *ratione personae* të Panelit.
43. Po ashtu, Paneli thekson që, sa i përket juridiksonit të vet *ratione materiae*, siç vijon nga nen i 1.2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, ai mund t'i shqyrtojë vetëm ankesat që kanë të bëjnë me shkeljet e pretenduara të të drejtave të njeriut. Kjo nënkupton që mundet vetëm t'i shqyrtojë aktet apo lëshimet për të cilat është bërë ankesë rreth pajtueshmërisë së tyre me instrumentet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut të cekura më lart (shih § 46). Në rastin e veçantë të vrasjeve apo zhdukjeve në rrethana kërcënimi të jetës, nuk është roli i Panelit t'i zëvendësojë autoritetet kompetente për hetimin e rastit. Detyra e tij është e kufizuar në shqyrtimin e efektivitetit të hetimit penal për vrasjet dhe zhdukjet e tillë, në dritën e obligimeve procedurale që rrjedhin nga nen i 2 i KEDNJ-së.
44. Paneli thekson më tutje se nen i 2 i Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12 siguron që Paneli ka juridikcion mbi ankesat për shkelje të pretenduara të të drejtave të njeriut “që kanë ndodhur jo më herët se 23 prill 2005 apo që rrjedhin nga faktet të cilat kanë ndodhur para kësaj date, ku këto fakte shkaktojnë një shkelje të vazhdueshme të të drejtave të njeriut”. Pra, ngjarjet që kanë ndodhur para 23 prillit 2005, përgjithësisht janë jashtë juridiksonit *rationetemporis* të Panelit. Megjithatë, në rastin kur ngjarjet e tillë kanë shkaktuar një situatë të vazhdueshme, Paneli ka juridikcion t'i shqyrtojë ankesat që ndërlidhen me atë situatë (shih Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut (GJEDNJ), Dhoma e Lartë [DHL], Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë, nr. 16064/90 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 18 shtator 2009, §§ 147-

149; GJEDNJ, *Qiproja kundër Turqisë* [DHL], nr.25781/94, vendimi i gjykatës, 10 maj 2011, § 136, KEDNJ 2001-IV).

2. Parashtresat e palëve

45. Ankuesja në esencë pretendon për shkelje lidhur me mungesën e një hetimi adekuat penal për zhdukjen e z. Jasmin Llukaçeviq. Ankuesja gjithashtu deklaron që ai nuk ishte informuar nëse ishte duke u zhvilluar një hetim dhe çfarë ishte rezultati.

46. PSSP-ja përgjithësisht pranon se zhdukja e z. Jasmin Llukaçeviq ndodhi në rrethana kërcënimi me jetë. PSSP-ja deklaron se z. Jasmin Llukaçeviq u zhduk në prill të vitit 1999, para vodosjes së UNMIK-ut në Kosovë dhe se situata e sigurisë në atë kohë ishte “e tensionuar, me një numër të incidenteve serioze penale që kishin si shënjestër serbët e Kosovës dhe shqiptarët e Kosovës, duke përfshirë rrëmbimet dhe vrasjet”. Duke përmendur raportin e Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-së në Këshillin e Sigurimit të Organizatës së Kombeve të Bashkuara të 12 qershorit të vitit 1999, PSSP-ja përshkruan situatën si në vijim:

“Situata e përgjithshme në Kosovë ka qenë e tensionuar por është në stabilizim e sipër. UÇK-ja u kthye shpejt në të gjitha pjesët e Kosovës, në veçanti në jugperëndim, dhe një numër i madh i serbëve të Kosovës u larguan nga shtëpitë e tyre për të shkuar në Serbi. Derisa vala e parë e largimeve të serbëve të Kosovës ishte nxitur nga kushtet e sigurisë më parë se nga kërcënimet reale, vala e dytë e largimeve rezultoi me një numër në rritje të incidenteve të shkaktuara nga shqiptarët e Kosovës kundër serbëve të Kosovës. Në veçanti, vrasjet dhe rrëmbimet e profilit të lartë, si dhe grabitjet, zjarrvëniet e qëllimshme dhe marrja me forcë e apartamenteve kishin nxitur largimet. Ky proces tani është ngadalësuar por qytetet e tillë si Prizreni dhe Peja praktikisht janë braktisur nga serbët e Kosovës dhe qytetet si Mitrovica dhe Rahoveci janë ndarë në vija etnike.

Situata e sigurisë në Kosovë është e tillë kryesisht si rezultat i mungesës së institucioneve dhe agjencive përgjegjëse për rend dhe ligj. Shumë krimet dhe padrejtësi nuk mund të ndiqen si duhet. Grupet kriminale që janë duke garuar për të marrë nën kontroll burimet e pakta tanimë janë duke e shfrytëzuar këtë zbrazëti. Derisa KFOR-i është tani përgjegjës për ruajtjen e sigurisë publike dhe të drejtës civile dhe rendit, aftësia e tij për ta bërë këtë është e kufizuar për shkak të faktit se ai akoma është në proces të ndërtimit të forcave të veta. Mungesa e një force legjitime policore, të dyja ndërkombëtare dhe lokale, ndihet thellë, prandaj kjo duhet trajtuar si një çështje prioritare.”

47. Duke pranuar se z.Jasmin Llukaçeviq u zhduk në rrethana kërcënimi me jetë, PSSP-ja nuk e konteston se UNMIK-u e kishte përgjegjësinë për të kryer hetim për rrëmbimin e tij sipas nenit 2 të KEDNJ-së, pjesa procedurale. Sipas fjalëve të PSSP-së, “qëllimi esencial i hetimit të tillë [ishte] që të garantojë implementim efektiv të ligjeve vendore që e mbrojnë të drejtën në jetë, siç përcaktohet me Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/1 mbi Autoritetin e Administratës së Përkohshme në Kosovë, të datës 25 korrik 1999, dhe më pas, Rregulloren e UNMIK-ut 1999/24 mbi Ligjin e Aplikueshëm në Kosovë, të 12 dhjetorit të vitit 1999, të ndryshuar.”

48. PSSP-ja nënvizon se ankuesja nuk pretendon për shkelje të pjesës esenciale të nenit 2, por më parë të elementit procedural. PSSP-ja thekson se “obligimi procedural sipas nenit 2 të KEDNJ-së është i dyfishtë: (i) obligim për të përcaktuar përmes hetimit fatin dhe/apo vendndodhjen e personit të zhdukur; dhe (ii) obligim për të kryer hetim që është në gjendje të përcaktojë nëse vdekja ishte shkaktuar në mënyrë të paligjshme dhe që çon kah identifikimi dhe dënim i atyre që janë përgjegjës për zhdukjen dhe/apo vdekjen e personit të zhdukur.”
49. PSSP-ja më tutje thekson që kur vendoset për kërkesat sipas nenit 2, pjesa procedurale, duhet pasur parasysh që të mos ngarkohet barrë e papërballueshme apo joproporcionale mbi UNMIK-un. Në lidhje me këtë, PSSP-ja rikujton gjykimin e 15 shkurtit 2011, të dhënë nga Gjykata Evropiane për të Drejta të Njeriut në rastin *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, duke theksuar paragrafin 70:
- “Gjykata merr parasysh situatën komplekse në Bosnjë e Hercegovinë, veçanërisht dhjetë vjetët e para pas luftës. Në situatë të tillë pas konflikti, ajo që arrin në barrë të papërballueshme dhe/apo joproporcionale duhet të matet nga faktet dhe konteksti shumë i veçantë. Në lidhje me këtë, Gjykata thekson që më shumë se 100,000 njerëz u vranë, pothuajse 30,000 njerëz u zhdukën dhe më shumë se dy milionë njerëz u zhvendosën gjatë luftës në Bosnjë e Hercegovinë. Duhej bërë zgjedhje të paevitueshme sa i përket prioriteteve dhe burimeve të pasluftës. Veç kësaj, pas një lufte të gjatë dhe brutale, Bosnjë e Hercegovina bëri një rishikim fundamental të strukturës së saj të brendshme dhe sistemit politik: u formuan entitetet dhe kantonet në pajtim me Marrëveshjen e Paqes së Dejtonit, u paraqiten marrëveshjet për ndarjen e pushtetit me qëllim të sigurimit të barazisë efektive ndërmjet “popujve konstituivë” në shoqërinë e pas konfliktit (shih Sejdiq dhe Finci kundër Bosnjë e Hercegovinës[DHL], nr. 27996/06 dhe 34836/06, KEDNJ 2009-...), duhej krijuar institucione të reja dhe ato ekzistueset duhej ristrukturuar. Pak ngurrim nga ana e ish-palëve ndërluftuese për të punuar me ato institucione të reja mund të pritej në periudhën e pas luftës, siç dëshmohet në rastin aktual. Ndërsa është e vështirë të përcaktohet me saktësi se kur ky proces saktësisht përfundoi, Gjykata konsideron se sistemi ligjor vendor është dashur të arrijë që të bëhej i aftë të merret me zhdukjet dhe shkeljet tjera serioze të së drejtës ndërkombëtare humanitare deri në vitin 2005, pas verifikimit gjithëpërfshirës të emërimit në polici dhe gjyqësi dhe themelimit të sektorëve për krime lufte në Bosnjë e Hercegovinë. Duke marrë parasysh krejt këtë dhe meqë nuk ka pasur periudhë substanciale të mosaktivitetit pas vitit 2005 nga ana e autoriteteve vendore në rastin aktual, Gjykata konklidon se, në rrëthanat e marrjes së kohës materiale, hetimi penal vendor mund të konsiderohet se është kryer me shpejtësi dhe ekspeditivitet të arsyeshëm.
50. Sipas mendimit të PSSP-së, UNMIK-u hasi në një situatë shumë të ngjashme në Kosovë “prej vitit 1999 deri më 2008” si ajo në Bosnjë e Hercegovinë “prej vitit 1995 deri më 2005”.
51. PSSP-ja thekson se gjatë konfliktit të Kosovës mijëra njerëz u zhdukën, së paku 800,000 njerëz u zhvendosën dhe mijëra u vranë. Shumë nga personat e zhdukur u rrëmbyen, u vranë

dhe u varrosën në varre të pashënuara brenda apo jashtë Kosovës, gjë që e bëri shumë të vështirë të gjendet vendndodhja dhe marrjen e mbetjeve të tyre mortore.

52. Në qershor të vitit 2002, UNMIK themeloi ZPZHTML-në me mandat që të përcaktojë fatin e të të zhdukurve; megjithatë puna e saj hasi në shumë sfida në fillim të operacioneve, për shkak të punës më parë të bërë kryesisht nga palët, të pavarura nga UNMIK-u. Në veçanti, PSSP-ja thekson që mbledhja e dëshmive për krimet të luftës filloj me arritjen e NATO-s në vitin 1999 me ekipe të pavarura nga disa shtete që vepronin nën bashkërendimin e lirë të TNPJ-së. Mungesa e procedurave standarde të operimit apo centralizimit çoi te problemet me dëshmitë e mbledhura në këtë fazë. Në vitin 2000, TNPJ-ja ndërmori një operacion të madh të centralizuar të mjekësisë ligjore, me bazë në morgun e Rahovecit, me procedura standarde operuese për të gjitha ekipet e mjekësisë ligjore përvèç atij britanik, i cili operoi në mënyrë të pavarur jashtë Prishtinës. PSSP-ja deklaron që, në përpjekje për të demonstruar se krimet ishin sistematike dhe gjithëpërfshirëse, ekipet e TNPJ-së kryen autopsitë në sa më shumë trupa që ishte e mundshme, duke kryer pak apo aspak punë identifikuese; për më tepër, trupat e paidentifikuar të zhvarrosura në vitin 1999, u rivarrosën në vende ende të panjohura për ZPZHTML-në. Pasi TNPJ-ja përfundoi punën e vet në vitin 2000, NJPZH-ja e Policisë së UNMIK-ut vazhdoi hetimet në shkallë të vogël për personat e zhdukur “*ex-officio*, pa ndonjë strategji më të gjerë ndjekëse”. Si pasojë, u mblodh një sasi e madhe e informatave të pastrukturuarra.
53. PSSP-ja thekson që gjetja dhe identifikimi i të zhdukurve në këtë kontekst siç është përshkruar më lart ishte shumë e vështirë dhe detyrë që merrete kohë. Ai thekson më tutje se numri i personave të kthyer dhe identifikuar nga ZPZHTML-ja është “dëshmi e vrullit të punës së saj ndërmjet viteve 2002-2008” dhe se “vazhdohej me gjetjen e më shumë trupave në vendet e varrimit dhe me bërjen e më shumë identifikimeve dhe kthimeve të trupave tek anëtarët e familjes duke u bazuar shpesh në informatat që përbanin dosjet e ZPZHTML-së së UNMIK-ut”. PSSP-ja thotë në vazhdim se “prandaj, është e qartë që procesi i krijimit të një sistemi të aftë të merret në mënyrë efektive me zhdukjet dhe shkeljet e tjera serioze të së drejtës ndërkombe të humanitare ka qenë në rritje” në Kosovë siç paraqitet në rastin *Paliq*, të përmendur më lart. PSSP-ja thekson më tutje se ky proces varej nga një numër i palëve dhe jo vetëm nga UNMIK-u, sikur Komisioni Ndërkombe tar për Persona të Zhdukur, Komiteti Ndërkombe tar i Kryqit të Kuq dhe organizatat lokale për personat e zhdukur.”
54. PSSP-ja më tutje argumenton që rrënjosore për të kryer hetime efektive është një forcë policore profesionale, e trajnuar mirë dhe e pajisur mirë dhe se një forcë e tillë nuk ka ekzistuar në Kosovë pas konfliktit. Në vakuumin për kryerjen e detyrave policore pas përfundimit të konfliktit, UNMIK-u duhej të ndërtonte një Shërbim të ri Policor të Kosovës nga zeroja, një detyrë e gjatë dhe sfiduese e cila, sipas PSSP-së, akoma është në progres. PSSP-ja po ashtu deklaron që Policia e UNMIK-ut hasi në sfida të shumta në ushtrimin e funksioneve për zbatimin e ligjit që gradualisht iu bartën nga KFOR-i në vitin 1999-2000. Në lidhje me këtë, ai përmend Raportin vjetor të Policisë së UNMIK-ut të vitit 2000, që përshkruan situatën si në vijim:

“Policia e UNMIK-ut duhej të merrej me pasojat e luftës, trupat e vdekur dhe shtëpitë e plaçkitura dhe të djegura. Dhuna etnike shpërtheu përmes dëbimeve ilegale, marrjes me

forcë të pronave, djegies së shtëpive dhe dhunës fizike kundër komuniteteve në gjithë Kosovën. Temperamentet dhe tensionet ishin të larta ndërmjet të gjitha grupeve etnike, të rënduara nga raportet për personat e humbur dhe të vdekur. U bë imperativ për Policinë e UNMIK-ut që të krijojë rendin dhe të ndërtojë shpejt një strukturë për të regjistruar dhe hetuar krimet.

E gjithë kjo duhej të bëhej me burime të kufizuara fizike dhe njerëzore. Duke qenë misioni i parë ekzekutiv në historinë e OKB-së, koncepti, planifikimi dhe zbatimi zhvilloheshin në terren. Me 20 nacionalitete të ndryshme kontribuuuese në fillim, ishte një detyrë shumë sfiduese për drejtuesit e policisë të krijojnë praktika të përgjithshme për rezultate optimale në një ambient me rrezik të lartë.”

55. PSSP-ja thekson se NJHKL e Policisë së UNMIK-ut përfshiu të dy palët Policinë ndërkombëtare të UNMIK-ut dhe oficerët e Shërbimit Policor të Kosovës dhe u fokusuan në hetimin penal të rasteve të personave të zhdukur. Përgjegjësia e tyre përfshinte gjetjen e varreve ilegale, identifikimin e autorëve dhe mbledhjen e dëshmive në lidhje me krimet. Policët ndërkombëtarë të UNMIK-ut që punonin në rastet e personave të zhdukur duhej t'i përshtateshin kryerjes së hetimeve në një territor të huaj dhe me kultura të huaja, me mbështetje të kufizuar nga Policia e Kosovës ende në zhvillim.
56. Ai thekson më tutje se, pas konfliktit, të gjitha institucionet lokale në Kosovë, duke përfshirë institucionet për zbatimin e ligjit dhe ato që janë përgjegjëse për gjetjen e të zhdukurve, ishin jofunksionale dhe duhej krijuar nga fillimi. Përveç kësaj, hetuesit shpesh haseshin me situata, ku individët që kishin dije relevante për vendndodhjen dhe fatin e personave të zhdukur, nuk deshën të zbulonin këtë informatë. Sipas PSSP-së, të gjitha këto kufizime penguan në aftësinë e Policisë së UNMIK-ut për t'i kryer hetimet sipas standardeve që mund të priten nga shtetet “me institacione më të zhvilluara të cilat nuk ndeshen me vështirësi të lidhura me situatën pas konfliktit.”
57. Për sa i përket kësaj ankesë të veçantë, PSSP-ja cek veprimet e ndërmarra nga autoritetet e UNMIK-ut lidhur me rastin e z. Jasmin Llukaçeviq. Ai thekson se, sipas dosjes së ZPZHML-së/NJPZH-së, zhdukja e z. Jasmin Llukaçeviq është regjistruar në dosjen për rastin të NJPZH-së nr. 2002-000207. Për sa i përket përpjekjeve të bëra për t'i gjetur mbetjet e tij mortore, PSSP-ja deklaron se, “[M]ë 12 mars 2005, hetimi i NJPZH-së për zhdukjen dhe fatin e z. Llukaçeviq është shqyrtuar nga hetuesi i Policisë së UNMIK-ut i caktuar për rastin, me sa duket për shkak se në atë kohë rasti iu bart NJKL-së së UNMIK-ut. Në reportin e hetimit ante-mortem të NJKL-së thuhet se rasti ishte joaktiv për shkak të mungesës së dëshmitarëve, por dhe gjithashtu mungesës së një numri për kontakt i nevojshëm për të kryer intervista dhe zhvilluar pista të dobishme hetimore. Meqë vendndodhja e personave të zhdukur [sic!] ishte akoma e panjohur në mars të vitit 2005, NJKL e UNMIK-ut rekomandoi që rasti “duhet të mbetet i hapur në zhvillim e sipër në kuadër të NJKL-së.”
58. PSSP-ja i referohet raportit për rastin të NJKL-së së UNMIK-ut i datës 11 gusht 2005 i përshkuar në §34 më lart, në të cilin ofrohen detaje shtesë për zhdukjen e z. Jasmi nLlukaçeviq. Ai gjithashtu deklaron “Mjaft interesante, në raportin e NJKL-së për rastin tregohet se rasti ishte një “kërkësë serbe” e pranuar nga DD i UNMIK-ut, por nuk përmban

ndonjë informatë relevante që mund të shfrytëzohet për të zhvilluar më tej pistat hetimore.” Ai pastaj i referohet raportit të analizës së rastit të NJKL-së të datës 10 mars 2007 i cili përmban rrëfimin e njëjtë faktik si reporti i përshkruar në §34 më lartë dhe përfundon “[n]ë mungesë të ndonjë dëshmitari, të dyshuar apo ndonjë informate tjetër rreth personit të zhdukur, hetimi duhet pezulluar derisa të mund të gjenden informata të reja.”

59. PSSP-ja përfundon se dosjet e kufizuara hetimore që i janë vënë në dispozicion UNMIK-ut nuk janë përfundimtare dhe zbulojnë një mungesë të përgjithshme të informatave. Ai pastaj thotë se ankuesja “dështoi t’i ofrojë Policisë së UNMIK-ut pista hetimore për sa i përket identitetit të personit (ave) përgjegjës për zhdukjen dhe vdekjen e djalit të saj.”
60. PSSP-ja thekson se “në dosjen që i është bartur nga EULEX-i tregohet se UNMIK-u përbashi obligimin e vet për të hapur dhe zhvilluar hetim për rastin e z. Jasmin Llukaçeviq. Hetimi ishte shqyrtuar në vitin 2005 dhe 2007 nga Policia e UNMIK-ut por, fatkeqësisht nuk u paraqit asnjë dëshmitar tjetër i rrëmbimit të pretenduar në ndonjë periudhë kohore dhe nuk mund të zbulohet asnjë dëshmi fizike nga hetuesit. UNMIK-u ka theksuar në rastet tjera të personave të zhdukur se, pa paraqitjen e dëshmitarëve apo gjetjen e dëshmive fizike, hetimet poliore pashmangshëm ngecin për shkak të mungesës së dëshmisë.”
61. PSSP-ja thekson më tutje se “[p]asi ka mundësi të ekzistojnë informata shtesë dhe bindëse, përveç dokumenteve që janë përmendur më lart, UNMIK-u rezervon të drejtën e vet për të dhënë komente shtesë mbi këtë çështje”.

3. Vlerësimi i Panelit

62. Paneli konsideron që ankuesja thirret në shkeljen e obligimit procedural që rrjedh nga e drejta për jetë, e garantuar me nenin 2 të KEDNJ-së, në atë që Policia e UNMIK-ut nuk kreu një hetim efektiv për zhdukjen e z. Jasmin Llukaçeviq.
- a) *Dorëzimi i dosjeve relevante*
63. PSSP-ja konfirmon se të gjitha dosjet në dispozicion në lidhje me hetimin i janë ofruar Panelit, por ai thekson se ka mundësi të ekzistojë dokumentacion tjetër i cili nuk është përfshirë në dosjet e lartpërmendura. Më 6 nëntor 2014, UNMIK-u i konfirmoi Panelit se hapja e dosjeve mund të konsiderohet e plotë (shih §7 më lart).
64. Paneli thekson se në nenin 15 të Rregullores së UNMIK-ut nr. 2006/12, thuhet që Paneli mund të kërkojë dorëzimin nga UNMIK-u të çdo dokumenti dhe që PSSP-ja të bashkëpunojë me Panelin dhe të sigurojë ndihmën e nevojshme duke përfshirë, në veçanti, lëshimin e dokumenteve dhe informatave relevante për ankesën. Paneli në lidhje me këtë i referohet praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut, që duhet nxjerrë konkluzion nga sjellja e palës së paditur gjatë procedurave, duke përfshirë dështimin e vet “për t’i dorëzuar informatat në duart e tyre pa një sqarim të kënaqshëm” (shih GJEDNJ, Çelikbilek kundër Turqisë, nr. 27693/95, vendimi i gjykatës, 31 maj 2005, § 56).

65. Paneli gjithashtu thekson që ruajtja e duhur e dosjeve hetimore lidhur me krimet siç janë vrasjet dhe zhdukjet, nga hapja e hetimit deri te dorëzimi i tyre, është vendimtare për vazhdimin e hetimeve të tilla dhe kështu mund t'i ngritë çështjet *vetvetiu* sipas nenit 2. Paneli nuk ka asnjë arsyë të dyshojë se UNMIK-u nuk bëri të gjitha përpjekjet me qëllim të marrjes së dosjeve relevante hetimore. Megjithatë, Paneli gjithashtu thekson se UNMIK-u nuk ka dhënë ndonjë sqarim tjetër rreth asaj nëse mund të ketë apo jo ndonjë dokumentacion shtesë e as për cilat pjesë të hetimit.
66. Paneli nuk është në pozitë të verifikojë plotësinë e dosjeve të pranuara të hetimit. Prandaj, Paneli do të vlerësojë bazueshmërinë e ankesës në bazë të dokumenteve që janë në dispozicion (në këtë kuptim shih GJEDNJ, *Tsechoyev kundër Rusisë*, nr. 39358/05, vendimi i gjykatës, 15 mars 2011, § 146).
- a) *Parimet e përgjithshme në lidhje me obligimin për të kryer hetim efektiv sipas nenit 2*
67. Paneli thekson që obligimi pozitiv për t'i hetuar zhdukjet pranohet gjérësisht në të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut, së paku që nga rasti i Gjykatës Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut, *Velásquez-Rodríguez* (shih Gjykata Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut (GJNADNJ), *Velásquez-Rodríguez kundër Hondurasit*, vendimi i gjykatës, 29 korrik 1988, seria C nr. 4). Obligimi pozitiv gjithashtu është kërkuar nga KDNJ siç rrjedh nga neni 6 (e drejta në jetë), neni 7 (ndalimi i trajtimit mizor dhe jonjerëzor) dhe neni 9 (e drejta në liri dhe siguri të personit), shpallur në lidhje me nenet 2 (3) (e drejta për kompensim efektiv) e KNDCP (shih KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 6, 30 prill 1982, § 4; KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 31, 26 maj 2004, §§ 8 dhe 18, KDCP/C/21/Rev.1/Shtojca 13; shih gjithashtu mes tjerash, KDNJ, *MohamedElAwani kundër Xhamahirisë Arabe të Libisë*, komunikata nr. 1295/2004, mendimet e 11 korrikut 2007, KDCP/C/90/D/1295/2004). Obligimi për të hetuar zhdukjet dhe vrasjet gjithashtu kërkohet në Deklaratën e OKB-së mbi Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukjet e Imponuara (A/Rez/47/133, 18 dhjetor 1992), dhe më tutje e detajuar në udhëzimet e OKB-së, siç janë Manuali i OKB-së mbi Parandalimin Efektiv dhe Hetimin e Ekzekutimeve Jashtëligjore Arbitrale dhe Përmbledhëse (1991) dhe “Udhëzime për Kryerjen e Hetimeve të Kombeve të Bashkuara për Akuzat për Masakra” (1995). Rëndësia e obligimit konfirmohet me miratimin e Konventës Ndërkombëtare për Mbrojtjen e të Gjithë Personave nga Zhdukjet e Imponuara në vitin 2006, e cila hyri në fuqi më 23 dhjetor 2010.
68. Me qëllim të trajtimit të akuzave të ankueses, Paneli i referohet, në veçanti, praktikës gjyqësore të vërtetuar mirë të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut mbi obligimet procedurale sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Gjykata ka gjetur që “[o]bligimi për të mbrojtur të drejtën në jetë sipas nenit 2 të Konventës, shpallur në lidhje me detyrën e përgjithshme të shtetit sipas nenit 1 të Konventës për t'i “siguruuar secilit brenda juridiksionit [të vet] të drejtat dhe liritë e përcaktuara në [K]onventë”, kërkon shprehimisht që duhet të ketë disa forma të hetimit zyrtar efektiv kur individët janë vrarë (shih *mutatis mutandis*, GJEDNJ, *McCann dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës, 27 shtator 1995, § 161, seria A nr. 324; dhe GJEDNJ, *Kaya kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 19 shkurt 1998, § 105, *Raportet e gjykimeve dhe vendimeve 1998-I*; shih gjithashtu GJEDNJ, *Jasinskis kundër Letonisë*, nr. 45744/08, vendimi i gjykatës, 21 dhjetor 2010, § 71). Detyra për të kryer një

hetim të tillë del në të gjitha rastet e vrasjes dhe vdekjeve tjera të dyshimta, pavarësisht nëse autorët ishin personat privatë apo agjentët e shtetit apo janë të panjohur (shih GJEDNJ, *Kolevi kundër Bullgarisë*, nr. 1108/02, vendimi i gjykatës, 5 nëntor 2009, § 191).

69. Gjykata Evropiane po ashtu ka shpallur që obligimi procedural për të sigruar disa forma të hetimit zyrtar efektiv ekziston, gjithashtu, kur një individ është zhdukur në rrëthana kërcënimi me jetë dhe nuk kufizohet në rastet ku është e qartë që zhdukja u shkaktua nga një agjent i shtetit (shih GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 49 më lart në § 136; GJEDNJ [DHL], *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, nr. 10865/09, 45886/07 dhe 32431/08, vendimi i 17 shtatorit të vitit 2014, § 317).
70. Autoritetet duhet të veprojnë vetë, apo çështja të ketë arritur në vëmendjen e tyre, dhe ato nuk mund t’ia lënë atë iniciativës të të afërmít për të paraqitur ankesë formale apo të marrë përgjegjësinë për kryerjen e ndonjë procedure hetimore (shih GJEDNJ, *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 21689/93, vendimi i gjykatës, 6 prill 2004, § 310, shih gjithashtu GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, nr. 57950/00, vendimi i gjykatës i 24 shkurtit 2005, § 210; GJEDNJ [DHL], *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, përmendur më lart në § 321).
71. Duke vendosur standardet për një hetim efektiv, gjykata ka shpallur që përvëç të qenit i pavarur, i qasshëm për familjen e viktimës me gatishmërinë dhe saktësinë, dhënie së elementit të mjaftueshëm për shqyrtim publik të hetimit dhe rezultateve të tij, hetimi duhet gjithashtu të jetë efektiv në kuptimin që të jetë në gjendje të shpie në përcaktimin nëse vdekja është shkaktuar në mënyrë të paligjshme dhe nëse po, kah identifikimi dhe dënim i atyre që janë përgjegjës (shih GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 49 më lart, në § 191; shih gjithashtu GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, nr. 4704/04, vendimi i gjykatës, 15 shkurt 2011, § 63). Ky nuk është vetëm një obligim për arritjen e rezultateve, por edhe për përdorimin mjeteve të duhura. Autoritetet duhet të ndërmarrin çfarëdo hapash të arsyeshëm për të sigruar dëshmi lidhur me incidentin, duke përfshirë ndër të tjera dëshmitë e dëshmitarit okular, dëshmitë e mijekësisë ligjore dhe, ku është e nevojshme, një autopsi e cila siguron të dhëna të plota dhe të sakta për lëndimin dhe një analizë objektive të të gjeturave klinike, duke përfshirë shkaktarin e vdekjes. Çdo e metë në hetim e cila rrezikon aftësinë për të vërtetuar shkaktarin e vdekjes ose personin apo personat përgjegjës, do të rrezikojë të jetë si parregullsi sa i përket këtij standardi (shih GJEDNJ, *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur më lart, në § 312; dhe GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur më lart, në § 212).
72. Në veçanti, përfundimi i hetimit duhet të bazohet në analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjitha elementeve relevante. Mosndjekja e një piste të qartë të hetimit rrezikon deri në shkallë vendimtare aftësinë për t’i vërtetuar rrëthanat e rastit dhe identitetin e atyre që janë përgjegjës (shih GJEDNJ, *Kolevi kundër Bullgarisë*, përmendur në § 71 më lart, në § 201). Megjithatë, natyra dhe shkalla e shqyrtimit, të cilat plotësojnë pragun minimal të efektivitetit të hetimit, varen nga rrëthanat e rastit të veçantë. Ato duhen vlerësuar në bazë të të gjitha fakteve relevante dhe në lidhje me realitetet praktike të punës hetimore (shih GJEDNJ, *Velcea dhe Mazăre kundër Rumanisë*, nr. 64301/01, vendimi i gjykatës, 1 dhjetor 2009, § 105). Në të njëjtën kohë, autoritetet duhet gjithmonë të bëjnë përpjekje serioze për të zbuluar se çfarë ka ndodhur dhe nuk duhet të mbështeten në konkluzione të nxitaura apo të

pabazuara për të mbyllur hetimin e tyre (shih GJEDNJ [DHL], *El-Masri kundër “ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë”*, nr. 39630/09, vendimi i 13 dhjetorit të vitit 2012, § 183; GJEDNJ [DHL], *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, përmendur në § 72 më lart, në § 322).

73. Një kërkesë për shpejtësi dhe ekspeditivitet të arsyeshëm nënkuptohet në këtë kontekst. Madje edhe ku mund të ketë pengesa apo vështirësi të cilat pengojnë progresin në një hetim në një situatë të veçantë, një përgjigje e shpejtë nga autoritetetështë jetike për ruajtjen e besimit publik për zbatimin e sundimit të ligjit nga ana e tyre dhe për parandalimin e çdo forme të ndonjë marrëveshje të fshehtë apo tolerance për aktet e paligjshme (shih GJEDNJ, *Paul dhe Audrey Edwards kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 46477/99, vendimi i gjykatës, 14 mars 2002, § 72, KEDNJ 2002-II; GJEDNJ [DHL], *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, përmendur në § 72 më lart, në § 323).
74. Në mënyrë specifike për sa u përket personave të zhdukur që më vonë janë gjetur të vdekur, e cila situatë nuk është në rastin aktual, gjykata ka shpallur që procedurat e zhvarrimit dhe identifikimit të mbetjeve mortore nuk shterojnë obligimin sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Gjykata konsideron që “obligimi procedural që del nga zhdukja do të mbetet përgjithësisht për sa kohë që vendndodhja dhe fati i personit janë të panjohura dhe kështu është i një natyre të vazhdueshme” (GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 71 më lart në § 46; në kuptimin e njëjtë GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 49 më lart në § 148, *Aslakhanova dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 2944/06 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 18 dhjetor 2012, § 122). Megjithatë, gjykata gjithashtu thekson që ky obligim procedural “nuk përfundon madje edhe me zbulimin e trupit .... Kjo vetëm hedh dritë në një aspekt të fatit të personit të zhdukur dhe obligimi për të shpjeguar zhdukjen dhe vdekjen, dhe gjithashtu për të identifikuar dhe ndjekur çdo autor të akteve të paligjshme në lidhje me këtë përgjithësisht mbetet” (GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur më lart, në § 46; në kuptimin e njëjtë GJEDNJ [DHL], *Varnava dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 49 më lart, në § 145). Megjithëse gjetja dhe identifikimi pasues i mbetjeve mortore të viktimitës mundon vvetetiu të jenë arritje të rëndësishme, obligimi procedural sipas nenit 2 vazhdon të ekzistojë (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 71 më lart, në § 64).
75. Sa i përket kërkesës për shqyrtim publik, gjykata ka shpallur më tutje që duhet të ketë elemente të mjaftueshme të shqyrtimit publik të hetimit apo rezultateve të tij për të siguruar përgjegjësi në praktikë dhe në teori. Shkalla e shqyrtimit të kërkuar publik mundet të ndryshoje mjaft nga rasti në rast. Në të gjitha rastet, megjithatë, i afërmë i viktimitës duhet të jetë i përfshirë në procedurë deri në shkallën që mbron interesat e tij legitime (shih, *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 67 më lart, në §§ 311-314; GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur në § 67 më lart, në §§ 211-214 dhe rastet e përmendura aty; GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës nr. 55721/07, 7 korrik 2011, § 167, KEDNJ 2011; GJEDNJ [DHL], *Mocanu dhe të tjerët kundër Rumanisë*, përmendur në § 72 më lart, në § 324).
76. Gjykata gjithashtu ka theksuar rëndësinë e madhe të hetimit efektiv për gjetjen e së vërtetës se çfarë ka ndodhur, jo vetëm për familjet e viktimate por gjithashtu edhe për viktimat e tjera

të krimeve të ngjashme, dhe gjithashtu publikun e gjerë, të cilët kanë të drejtë të dinë se çfarë ka ndodhur (GJEDNJ [DHL], *El-Masri kundër “ish-Republikës Jugosllave të Maqedonisë”*, përmendur në § 69 më lart, në § 191; GJEDNJ, *Al Nashiri kundër Polonisë* nr. 28761/11, vendimi i gjykatës, 24 korrik 2014, §§ 495-496). Organet e Kombeve të Bashkuara gjithashtu pranojnë rëndësinë e së drejtës për të ditur të vërtetën. Sipas Sekretarit të Përgjithshëm të Organizatës së Kombeve të Bashkuara, “e drejta për ta ditur të vërtetën nënkuption njohurinë e tërë dhe të plotë rrëth shkeljeve dhe ngjarjeve që kanë ndodhur, rrëthanat e tyre specifike dhe kush mori pjesë në to. Në rastin e personave të zhdukur … ajo gjithashtu nënkuption të drejtë për të ditur për fatin dhe vendndodhjen e viktimës” (shih Raporti i Sekretarit të Përgjithshëm të OKB-së, Personat e zhdukur, Dokument i OKB-së A/67/267, 8 gusht 2012, § 5; shih gjithashtu KDNJ, *Schedko dhe Bondarenko kundër Bjellorusisë*, komunikata nr. 886/1999, mendimet e 3 prillit të vitit 2003, § 10.2, KDCP/C/77/D/886/1999; KDNJ, *Mariam, Philippe, Auguste dhe ThomasSankara kundër BurkinaFaos*, komunikata nr. 1159/2003, mendimet e 8 marsit të vitit 2006, § 10.2, KDCP/C/86/D/1159/2003; Këshilli për të Drejtat e Njeriut i OKB-së, Rezolutat 9/11 dhe 12/12: E drejta për të ditur të vërtetën, 24 shtator 2008 dhe 12 tetor 2009; Preamble dhe neni 24 (2) i Konventës për Mbrojtjen e të Gjithë Njerëzve nga Zhdukjet e Imponuara, përmendur në § 106 më lart; shih gjithashtu Raportin e raportuesit special mbi promovimin dhe mbrojtjen e të drejtave të njeriut dhe lirive fundamentale ndërsa luftohet terrorizmi, z. Ben Emmerson, *Parimet kryesore për sigurimin e përgjegjësisë së zyrtarëve publikë për shkeljet e rënda dhe sistematike të të drejtave të njeriut në kontekst të iniciativave të shtetit kundër terrorizmit*; Dokument i OKB-së A/KDNJ/22/52, 1 mars 2013 § 23-26).

a) Aplikueshmëria e nenit 2 në kontekstin e Kosovës

77. Paneli është i vetëdijshëm për faktin që zhdukja e z. Jasmin Llukaçeviq ndodhi para vendosjes së UNMIK-ut në Kosovë, gjatë konfliktit të armatosur kur krimi, dhuna dhe pasiguria ishin shumë të përhapura.
78. Nga ana e tij, PSSP-ja nuk e konteston që UNMIK-u e kishte për detyrë ta hetonte rastin aktual sipas nenit 2 të KEDNJ-së. Megjithatë, sipas PSSP-së, rrëthanat unike të ndërlidhura me kontekstin e Kosovës dhe vendosjen e UNMIK-ut në fazën e parë të misionit, duhet marrë parasysh kur vlerësohet nëse ky hetim është në pajtim me nenin 2 të KEDNJ-së. Në esencë, PSSP-ja argumenton që nuk është e mundshme të vlejnë për UNMIK-un të njëjtat standarde të aplikueshme për një vend në një situatë normale.
79. Paneli konsideron që argumentet e PSSP-së ngritin dy pyetje kryesore: e para, nëse standarde e nenit 2 vazhdojnë të vlejnë në situatën e konfliktit apo dhunës së përgjithësuar dhe, e dyta, nëse standarde e tillë duhet konsideruar plotësisht të aplikueshme për UNMIK-un.
80. Sa i përket aplikueshmërisë së nenit 2 për UNMIK-un, Paneli rikujton që me miratimin e Rregullores së UNMIKU-t nr. 1999/1, më 25 korrik 1999, UNMIK-u mori përsipër obligimin që t'i zbatojë standarde e njohura ndërkombëtarisht për të drejtat e njeriut në ushtrimin e funksioneve të veta. Ky zotim u detajua në Rregulloren e UNMIK-ut nr. 1999/24, të 12 dhjetorit 1999, përmes së cilës UNMIK-u mori përsipër obligimet sipas instrumenteve të

caktuara ndërkontaktare për të drejtat e njeriut, duke përfshirë KEDNJ-në. Në lidhje me këtë, Paneli tanimë ka gjetur se është e vërtetë që karakteri i përkohshëm i UNMIK-ut dhe vështirësitë e ngjashme duhet marrë parasysh në lidhje me një numër situatash, por në asnjë rrëthanë këto elemente nuk mund të merren si arsyetim për uljen e standardeve të respektimit të të drejtave të njeriut, të cilat u inkorporuan sipas rregullit në mandatin e UNMIK-ut (shih PKDNJ, *Millogoriq dhe të tjerët*, nr. 38/08 dhe të tjerët, mendimi i 24 marsit 2011, § 44; *Berisha dhe të tjerët*, nr. 27/08 dhe të tjerët, mendimi i 23 shkurtit 2011, § 25; *Laliq dhe të tjerët*, nr. 09/08 dhe të tjerët, mendimi i 9 qershorit 2012, § 22).

81. Sa i përket aplikueshmërisë së nenit 2 në situatat e konfliktit apo dhunës së përgjithësuar, Paneli rikujton që Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka vendosur aplikueshmërinë e nenit 2 në situatat pas konfliktit, duke përfshirë vendet e ish-Jugosllavisë (shih mes shembujve të tjerë, GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 71 më lart dhe GJEDNJ, *Julariq kundër Kroacisë*, nr. 20106/06, vendimi i gjykatës, 20 janar 2011). Gjykata ka konsideruar më tutje që obligimi procedural sipas nenit 2 vazhdon të zbatohet në “kushte të rënda të sigurisë, duke përfshirë një kontekst të konfliktit të armatosur” (shih GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, përmendur në § 75 më lart, në § 164; shih gjithashtu GJEDNJ, *Güleq kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 27 korrik 1998, § 81, Raportet 1998-IV; GJEDNJ, *Ergi kundër Turqisë*, vendimi i gjykatës, 28 korrik 1998, §§ 79 dhe 82, Raportet 1998-IV; GJEDNJ, *Ahmet Özkan dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 69 më lart, në §§ 85-90, 309-320 dhe 326-330; *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur në § 69 më lart, në §§ 180 dhe 210; GJEDNJ, *Kanlibaş kundër Turqisë*, nr. 32444/96, vendimi i gjykatës, 8 dhjetor 2005, §§ 39-51).
82. Gjykata ka pranuar që “ku vdekja [dhe zhdukjet] që duhet hetuar sipas nenit 2 ndodhin në rrëthana të dhunës së përgjithësuar, konfliktit të armatosur apo kryengritjes, pengesat mund të vendosen në rrugën e hetuesve dhe shtrënguesat konkrete mund të detyrojnë përdorimin e masave më pak efektive të hetimit apo mund të bëjnë që ndonjë hetim të shtyhet” (shih, GJEDNJ [DHL], *Al-Skeini dhe të tjerët kundër Mbretërisë së Bashkuar*, përmendur më lart në §164; GJEDNJ, *Bazorkina kundër Rusisë*, nr. 69481/01, vendimi i gjykatës, 27 korrik 2006, § 121). Megjithatë, gjykata konsideron që “obligimi sipas nenit 2 për të mbrojtur jetën detyron që, madje edhe në kushte të rënda sigurie, të gjithë hapat e arsyeshëm duhet të ndërmerren për të siguruar se po kryhet një hetim efektiv dhe i pavarur për shkeljet e pretenduara të së drejtës për jetë (shih mes shumë shembujve të tjerë, GJEDNJ, *Kaya kundër Turqisë*, përmendur në §67 më lart, në §§ 86-92; GJEDNJ, *Ergi kundër Turqisë*, përmendur më lart në §§ 82-85; GJEDNJ [DHL], *Tanrikulu kundër Turqisë*, nr. 23763/94, vendimi i gjykatës, 8 korrik 1999, §§ 101-110, KEDNJ 1999-IV; GJEDNJ, *Khashiyev dhe Akayeva kundër Rusisë*, nr. 57942/00 dhe 57945/00, vendimi i gjykatës, 24 shkurt 2005, §§ 156-166; GJEDNJ, *Isayeva kundër Rusisë*, përmendur në §69 më lart, në §§ 215-224; GJEDNJ, *Musayev dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 57941/00 dhe të tjerët, vendimi i gjykatës, 26 korrik 2007, §§ 158-165).
83. Ngjashëm, KDNJ konsideron që e drejta për jetë, duke përfshirë garancitë e veta procedurale, konsiderohet si e drejtë supreme nga e cila nuk lejohet kurrfarë shëmangje, madje edhe në kohën e emergjencave publike të cilat kërcënojnë jetën e kombit (shih, KDNJ, Komenti i përgjithshëm nr. 6, përmendur në § 66 më lart, në § 1; KDNJ, *AbubakarAmirov dhe*

AïzanAmirova kundër Federatës Ruse, komunikata nr. 1447/2006, mendimet e 22 prillit 2009, § 11.2, KDCP/C/95/D/1447/2006). Për më tepër, KDNJ ka shpallur aplikueshmërinë e nenit 2 (3), 6 dhe 7 të KNDCP me referencë specifike në obligimin e UNMIK-ut për të kryer hetime të duhura për zhdukjet dhe rrëmbimet në Kosovë (shih KDNJ, Observime përfundimtare të Komitetit për të Drejtat e Njeriut: Kosovë (Serbi), 14 gusht 2006, §§ 12-13, KDCP/C/UNK/CO/1).

84. Paneli vlerëson vështirësitë në të cilat UNMIK-u hasi gjatë fazës së parë të vendosjes së tij. Paneli thekson që rëndësia e duhur kushtuar çështjes së personave të zhdukur në Kosovë, nënkupton që UNMIK-u është dashur t'i marrë parasysh të dyja dimensionet humanitare dhe penale të situatës. Në veçanti, Paneli konsideron se rëndësia që u është kushtuar hetimeve penale dhe vështirësitë në Kosovë që kufizuan aftësinë e autoriteteve hetimore për t'i kryer hetimet e tillë, siç u përshkrua nga PSSP-ja, ishin vendimtare që UNMIK-u të krijojë nga fillimi një ambient të favorshëm për kryerjen e hetimeve kuptimplota. Kjo do të përfshinte krijimin e një sistemi ku do të hynin elementet e tillë, siç janë dhënia e përgjegjësisë së plotë për mbikëqyrjen dhe monitorimin e progresit në hetime, sigurimin e shqyrtimit të rregullt të gjendjes së hetimeve dhe një proces për dorëzim të duhur të rasteve ndërmjet nëpunësve apo njësive të ndryshme të Policisë së UNMIK-ut. Një sistem i tillë gjithashtu duhet marrë parasysh nevojat për mbrojtje të viktimateve dhe dëshmitarëve (shih, *mutatis mutandis*, GJEDNJ, *R.R. dhe të tjera kundër Hungarisë*, nr. 19400/11, vendimi i gjykatës, 4 dhjetor 2012, §§ 28-32). Ndonëse kuptohet që vendosja dhe organizimi i organeve të policisë dhe drejtësisë ndodhi gradualisht, Paneli mendon që ky proces përfundoi në vitin 2003, kur sistemi i policisë dhe gjyqësisë në Kosovë nga Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së u përshkrua se “funksionon mirë” dhe është “i qëndrueshëm” (shih § 18 më lart).
85. Duke iu përgjigjur vërejtjes së PSSP-së që nen 2 duhet interpretuar në një mënyrë që nuk ngarkon një barrë të papërballueshme dhe joproportionale mbi autoritetet, në kontekst të aktivitetave policore apo të prioriteteve dhe burimeve, Paneli e ka parasysh që Gjykata Evropiane ka vendosur që, ajo që arrin të bëhet barrë e papërballueshme dhe/apo joproportionale, duhet të matet nga faktet dhe kontekstet shumë të veçanta (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendor në § 71 më lart, në § 70; *Brecknell kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 32457/04, 27 nëntor 2007, § 62).
86. Megjithatë, Paneli konsideron se, në kontekst të krimeve më serioze të kryera kundër popullatave civile, në nenin 2 kërkohet që autoritetet t'i bëjnë të gjitha përpjekjet hetimore me qëllim të vërtetimit të fakteve dhe sjelljes së autorëve para drejtësisë. Rasteve të tillë duhet dhënë prioriteti më i lartë.
87. Paneli gjithashtu tërheq vëmendjen që detyra e tij nuk është t'i shqyrtojë praktikat relevante apo pengesat e pretenduara për të kryer hetime efektive *in abstracto*, por vetëm në lidhje me aplikimin e tyre specifik në rrethana të veçanta të një situate që është çështje para tij (shih GJEDNJ, *Brogan dhe të tjera kundër Mbretërisë së Bashkuar*, vendimi i gjykatës, 29 nëntor 1988, § 53, seria A nr. 145-B). Kështu, Paneli përfundon që natyra dhe shkalla e shqyrtimit për të përcaktuar nëse efektiviteti i hetimit e plotëson pragun minimal varet nga rrethanat e rastit të caktuar. Për këto arsyen, Paneli konsideron që do të vërtetojë në lidhje me secilin rast

nëse janë ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm për të kryer një hetim efektiv siç përshkruhet nga nen 2, duke pasur parasysh realitetet e punës hetimore në Kosovë.

88. Paneli e ka paraqitur në dosje se ai tanimë e ka analizuar efektivitetin sipas nenit 2 të hetimeve të shumta të kryera nga UNMIK-u në lidhje me vrasjet, rrëmbimet dhe zhdukjet e ndërlidhura me konfliktin në Kosovë. Paneli i ka identifikuar mangësitë e përgjithshme në këto hetime siç janë vonesat në regjistrimin e rasteve dhe periudhat e gjata të mosaktivitetit që nga fillimi dhe në periudhën nën juridikcion të Panelit; dështimi për të ndërmarrë hapa themelorë hetimorë dhe ndjekur pista të qarta të hetimit; mungesa e bashkërendimit në mes njësiteve të ndryshme të Policisë së UNMIK-ut; mungesa e shqyrtimit të rregullta dhe kuptimplota të rasteve; mungesa e mbikëqyrjes prokuroriale dhe dështimi për t'u ofruar anëtarëve të familjes informatat e nevojshme minimale për gjendjen e hetimit (krahasoje me GJEDNJ, *Aslakhanova dhe të tjerët kundër Rusisë*, përmendur në § 77 më lart, § 123). Paneli gjithashtu regjistron dështimet sistemore sikur një sistem i mangët i vendosjes së prioriteteve dhe mungesa e pranim-dorëzimit të duhur. Në shumicën e këtyre rasteve Paneli ka gjetur se hetimet nuk ishin efektive në kuptim të nenit 2 dhe se dështimet e UNMIK-ut, të cilat vazhduan gjatë gjithë periudhës së juridikcionit të Panelit, nuk mund të justifikoheshin në drithë të vështirësive që UNMIK-u i hasi në fillim të misionit të vet.

b) Pajtueshmëria me nenin 2 në rastin aktual

89. Në rastin aktual, Paneli thekson që kishte mangësi të dukshme në kryerjen e hetimit nga zanafilla e tij. Megjithatë, në drithë të vlerësimeve të bëra më lart lidhur me juridikcionin e tij të limituar dhe të përkohshëm (shih § 44 më lart), Paneli sjell ndërmend që është kompetent *rationetemporis* për të vlerësuar pajtueshmërinë e hetimit me nenin 2 të KEDNJ-së vetëm për periudhën prej 23 prillit 2005, duke pasur parasysh gjendjen e rastit në atë datë (shih GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendur në § 71 më lart në § 70). Periudha në shqyrtim përfundon më 9 dhjetor 2008, me marrjen e përgjegjësisë nga EULEX-i në fushën e administrimit të drejtësisë (shih §§ 20 më lart).

90. Paneli rikujton deklaratën e ankueses se zhdukja e z. Jasmin Llukaçeviq iu raportua KNKK-së, Kryqit të Kuq Komunal dhe armatës. Në mungesë të dokumentacionit specifik në lidhje me këtë, Paneli konsideron se në çdo rast deri më 12 tetor 2001, më së voni, UNMIK-u duhet të ketë qenë në dijeni të plotë rreth zhdukjes së djalit të ankueses.

91. Në tetor të vitit 2001, UNMIK-u pranoi nga KNKK-ja informatat ante-mortem për z. Jasmin Llukaçeviq (shih § 25 më lart); megjithatë, në dosjen hetimore tregohet se kjo informatë u regjistraua në bazën e të dhënave të NJPZH-së disa muaj më vonë, në mars të vitit 2002 (shih § 30 më lart). Paneli thekson se pjesa më e madhe e formularit ante-mortem ishte e palexueshme pasi kishte qenë një kopje e keqe, siç tregohet në disa dokumente (shih § 28, 30, 31 dhe 32 më lart). Informatat për kontakt të anëtarëve të familjes gjithashtu mungonin. Nuk ka asgjë në dosje që do të tregonte se Policia e UNMIK-ut bëri diçka për të siguruar një kopje më të mirë. Paneli kontaktoi DML të EULEX-it dhe mësoi se kopja që ata e kishin në dosje ishte gjithashtu e palexueshme. DML i EULEX-it kërkoi një kopje më të mirë nga KNKK-ja në Beograd dhe i ofroi Panelit një kopje (shih § 36 më lart). Paneli është i shqetësuar se një hap i tillë themelor me sa duket nuk ishte bërë nga Policia e UNMIK-ut.

92. Paneli gjithashtu thekson se në mars të vitit 2005, NJPZH e Policisë së UNMIK-ut kreu një hetim njëditor në mënyrë specifike në lidhje me rastin e z. Jasmin Llukaçeviq. Ky hetim i NJHKL-së përbëhej vetëm nga riprodhimi i informatave kur z. Jasmin Llukaçeviq u zhduk dhe u referohet numrave për dosjen të KNKK-së dhe NJPZH-së. Nuk ishte ndërmarrë përsëri ndonjë veprim nga zyrtari për të vërtetuar identitetin e të afërmve.
93. Duke u kthyer te periudha nën juridikcionin e tij, nga 23 prilli 2005, vazhdoi dështimi për të kryer veprime të nevojshme hetimore dhe kështu, në pajtim me obligimin e vazhdueshëm për të hetuar (shih § 67 më lart), vlerësimi për krejt hetiminës së shtëpjellë brenda periudhës së juridikcionit të Panelit.
94. Paneli konsideron se, pasi z. Jasmin Llukaçeviq ishte zhdukur në rrethana kërcënimi me jetë dhe nuk ishte gjetur si dhe ata që janë përgjegjës për krimin nuk janë identifikuar, UNMIK-u ishte i obliguar t'i përdorte mjetet në dispozicion që i ka, për të shqyrta rregullisht progresin e hetimit, për të siguruar që asgjë nuk neglizhohet dhe që ndonjë dëshmi e re është marrë parasysh, si dhe t'i informojë të afërmët e tij lidhur me ndonjë pistë të re të mundshme të hetimit.
95. Një raport shtesë për rastin është përpiluar më 11 gusht 2005 dhe në të tregohet se një “kërkësë serbe” është pranuar nga DD i UNMIK-ut, duke përfshirë disa informata shtesë për detajet e zhdukjes së z. Jasmin Llukaçeviq. Nuk ka asnjë të dhënë në dosje për ndonjë hetim shtesë të kryer nga NJHKL-ja me qëllim të ndjekjes së kësaj piste hetimore. Megjithëse përmendet DD i UNMIK-ut, në dosje nuk tregohet për asnjë përfshirje të një prokurori publik në këtë hetim. Siç ka theksuar Paneli më parë, një shqyrtim i duhur prokurorial i dosjes hetimore do të mund të rezultonte me rekondime shtesë, kështu që rasti nuk do të mbetej joaktiv në vitet 2013, § 160). Prandaj, sipas mendimit të Panelit, shqyrtimi i dosjeve hetimore ishte larg nga të qenit adekuat.
96. Paneli thekson se raporti tjetër për rastin i NJHKL-së ishte përgatitur me datën “03/10/2007”. Në raport përsëriten informatat e ofruara në raportin e mëhershëm të 11 gushtit të vitit 2005 dhe përfundohet se “rasti duhet të pezullohet derisa të gjenden informata të reja rreth tij.” Përsëri nuk ka asnjë veprim të rekonduar për sa i përket sigurimit të një kopje të lexueshme të raportit ante-mortem nga KNKK apo ndonjë përpjekje për ta gjetur familjen e z. Jasmin Llukaçeviq.
97. Në lidhje me këtë, Paneli e konsideron jo të duhur dhe nuk mund të pajtohet me deklaratën e PSSP-së se “[a]nkuesja dështoi t'i ofrojë Policisë së UNMIK-ut pista hetimore për sa i përket identitetit të personit(ave) përgjegjës për zhdukjen dhe vdekjen e djalit të saj.”
98. Paneli thekson se, pothuajse çdo hetimi i mungojnë informata të rëndësishme në fazën fillestare. Qëllimi kryesor i çdo aktiviteti hetimor është gjetja e informatave për t'i plotësuar ato zbrazëti. Prandaj, mungesa e informatave nuk duhet të shfrytëzohet si argument për të mbrojtur mosveprimin nga autoritetet hetimore. Kështu, duket se Policia e UNMIK-ut thjesht priti që informatat e tjera të dalin vetveti. Sipas mendimit të Panelit, një pasivitet i tillë i

Policisë së UNMIK-ut mund të ketë çuar kah humbja e dëshmive potenciale (shih qasjen e Panelit në rastin GJ.L. nr. 88/09, mendimi i 22 nëntorit të vitit 2013, në §123, dhe *Stevanoviq*, nr. 289/09, mendimi i 14 dhjetorit të vitit 2014, § 111).

99. Paneli është i vetëdijshëm përfaktin se jo të gjitha krimet mund të zgjidhen dhe jo të gjitha hetimet çojnë tek identifikimi dhe ndjekja e suksesshme penale e autorit (ve). Paneli tanimë iu ka referuar më lart qëndrimit të Gjykatës Evropiane në lidhje me natyrën e obligimit sipas nenit 2, i cili nuk është “vetëm një obligim përrritjen e rezultateve, por edhe përritorimin e mjeteve të duhura.” Gjykata thekson qartas se nuk ka shkelje të nenit 2 nëse autoritetet ndërmarrin të gjithë hapat e arsyeshëm që mund të sigurojnë dëshmi lidhur me incidentin dhe nëse përfundimi i hetimit bazohet në analizë të plotë, objektive dhe të paanshme të të gjitha elementeve relevante (shih §§ 71-72 më lart), madje edhe kur asnjë autor nuk dënohet (shih p.sh. GJEDNJ rasti *Paliq*, përmendur në § 71 më lart, në § 65 apo GJEDNJ [DHL], *Giuliani dhe Gaggio kundër Italise*, nr. 23458/02, vendimi i 24 marsit të vitit 2011, §§ 301 dhe 326). Në lidhje me këtë, Paneli gjithashtu rikujton qëndrimin e Gjykatës Evropiane se “autoritetet gjithmonë bëjnë përpjekje serioze përritje zbuluar se çfarë ka ndodhur dhe nuk mbështeten në konkluzione të nxituara apo të pabazuara përritje mbyllur hetimin e tyre” (shih § 72 më lart).
100. Paneli konsideron se, duke pasur parasysh të gjitha rrethanat e rastit të veçantë, nuk janë ndërmarrë të gjithë hapat e arsyeshëm nga UNMIK-u drejt gjetjes së vendndodhjes së z. Jasmin Llukaçeviq dhe identifikimit të autorëve dhe sjelljes së tyre para drejtësisë. Në këtë kuptim, Paneli konsideron se hetimi nuk ishte adekuat, dhe në pajtim me kërkesat përritje, ekspeditivitet dhe efektivitet (shih § 71 më lart), siç kërkohet me nenin 2 të KEDNJ-së.
101. Sa i përket kërkesës përritje publik, Paneli rikujton që nenit 2 gjithashtu kërkon që të jetë i përfshirë në hetim i afërmë i viktimit deri në shkallën e nevojshme përritje mbrojtur interesat e tij legjitime.
102. Në dosjen hetimore nuk ofrohet ndonjë indikacion se NJPZH mori ndonjëherë deklaratë nga ankuesja apo e kontakttoi atë me qëllim që ta informojë atë përritje ndonjë progres apo pengesë në hetimin përritje zhdukjen e djalit të saj. Paneli rikujton se dosjes i mungon ndonjë indikacion se Policia e UNMIK-ut kërkoi të sigurojë një kopje të lexueshme të formularit ante-motem që përbante detajet e nevojshme të afërmve përritje krijuar kontakte me familjes. Prandaj, Paneli konsideron se hetimi nuk ishte i hapur përritje publik, siç kërkohet me nenin 2 të KEDNJ-së.
103. Paneli rikujton komentin e PSSP-së se rasti aktual është i ngjashëm me rastet tjera të vrasjeve, rrëmbimeve dhe zhdukjeve ku hetimet e UNMIK-ut “pashmangshëm” ngecën përritje të mungesës së dëshmisë dhe dëshmitarëve (shih § 60 më lart). Nga ana e tij, Paneli, në drithë të mungesave dhe mangësive të përrshkruara më lart, konsideron se rasti i z. Jasmin Llukaçeviq, si dhe rastet e tjera të vrasjeve, rrëmbimeve dhe zhdukjeve të shqyrtuara më parë, paraqesin shembull të mirë të hetimeve sipërfaqësore dhe joproductive të Policisë së UNMIK-ut përritje vrasjet dhe zhdukjet në Kosovë (shih § 87 më lart; krahasoje me KDNJ, *Abubakar Amirov dhe Aïzan Amirova kundër Federatës Ruse*, përmendur në § 83 më lart, në § 11.4; PKDNJ, *Bullatoviq*, nr.166/09, mendim i 13 nëntorit të vitit 2014, §§ 85 dhe 101).

104. Në dritë të mungesave dhe mangësive të përshkruara më lart, Paneli konkludon që UNMIK-u dështoi që të kryejë një hetim efektiv për zhdukjen e z. Jasmin Llukaçeviq. Prandaj, është bërë një shkelje e nenit 2 të KEDNJ-së, obligimi procedural.

B. Shkelja e pretenduar e nenit 3 të KEDNJ-së

105. Paneli konsideron që ankuesja mbështetet, në esencë, në shkeljen e të drejtës për të qenë e lirë nga trajtimi jonjerëzor dhe degradues që rrjedh nga zhdukja e djalit të saj, e garantuar sipas nenit 3 të KEDNJ-së.

1. Fusha për t'u shqyrtuar nga Paneli

106. Paneli do t'i marrë parasysh pretendimet sipas nenit 3 të KEDNJ-së, duke zbatuar të njëjtën fushë të shqyrtimit, siç është përcaktuar në lidhje me nenin 2 (shih §§ 40 -43 më lart).

107. Paneli rikujton që Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut ka gjetur në shumë raste që një situatë e zhdukjes së imponuar shkakton shkelje të nenit 3 sa u përket të afërmve të ngushtë të viktimës. Ajo thekson që, për sa i përket nenit 3, “esenca e shkeljes së tillë nuk bie aq shumë në faktin e “zhdukjes” së anëtarit të familjes, por më shumë ka të bëjë me reagimet dhe qëndrimet e autoriteteve ndaj situatës kur kjo është sjellë në vëmendjen e tyre” (shih, p.sh. GJEDNJ [DHL], *Çakici kundër Turqisë*, nr. 23657/94, vendimi i gjykatës, 8 korrik 1999, § 98, *KEDNJ*, 1999-IV; GJEDNJ [DHL], *Qiproja kundër Turqisë*, nr. 25781/94, vendimi i gjykatës, 10 maj 2001, § 156, *KEDNJ*, 2001-IV; GJEDNJ, *Orhan kundër Turqisë*, nr. 25656/94, vendimi i gjykatës, 18 qershor 2002, § 358; GJEDNJ, *Bazorkina kundër Rusisë*, përmendor në § 81 më lart, në § 139; GJEDNJ, *Paliq kundër Bosnjë e Hercegovinës*, përmendor në § 70 më lart, në § 74; GJEDNJ, *Alpatu Israilova kundër Rusisë*, nr. 15438/05, vendimi i gjykatës, 14 mars 2013, § 69; shih gjithashtu PKDNJ, *Zdravkoviq*, nr. 46/08, vendimi i 17 prillit 2009, § 41). “Ka të bëjë veçanërisht me të fundit që një i afërm mund të pohojë të jetë drejtpërdrejt viktimë e sjelljes së autoriteteve” (shih mes tjerash, GJEDNJ, *Er dhe të tjerët kundër Turqisë*, nr. 23016/04, vendimi i gjykatës, 31 korrik 2012, § 94).

108. Në fund, në rast se rrezikohet vuajtja mentale e shkaktuar nga reagimet e autoriteteve ndaj zhdukjes, shkelja e pretenduar është në kundërshtim me elementin esencial të nenit 3 të KEDNJ-së, jo elementin procedural, siç është rasti sa i përket nenit 2 (GJEDNJ, *Gelayevi kundër Rusisë*, nr. 20216/07, vendimi i gjykatës, 15 korrik 2010, §§ 147-148).

2. Parashtresat e palëve

109. Ankuesja pohon që mungesa e informatave dhe sigurisë që kanë të bëjnë me zhdukjen e z. Jasmin Llukaçeviq, veçanërisht për shkak të dështimit të UNMIK-ut që të hetojë si duhet rrëmbimin e tij, i shkaktoi asaj dhe familjes së saj vuajtje mentale.

110. Për sa i përket nenit 3, PSSP-ja deklaron se ndonëse pjesa më e madhe e jurisprudencës lidhur me nenin 3 është zhvilluar në lidhje me zhdukjet që i atribuohen shtetit apo agjentëve të shtetit, Gjykata Evropiane poashtu ka gjetur që një shkelje e nenit 3 mundet gjithashtu të

dal në rastet “ku dështimi i autoriteteve për t’iu përgjigjur kërkesave për informata të të afërmve apo pengesat e vendosura në rrugën e tyre, ua ka lënë atyre bartjen e peshës kryesore të përpjekjeve për të zbuluar ndonjë fakt, e që mund të vlerësohet si shfaqje e një mospërfillje flagrante, të vazhdueshme dhe të pakuptimtë të obligimit për të dhënë shpjegime për vendndodhjen dhe fatin e një personi të zhdukur”.

111. Për sa i përket rastit në fjalë, PSSP-ja pranon ekzistencën e një marrëdhënie të ngushtë në mes ankueses dhe z. Jasmin Llukaçeviq, duke qenë se ankuesja është nëna e tij. Ai deklaron më tutje se “nga dosja hetimore policore në dispozicion shihet se detajet për kontakt të ankueses nuk janë cekur si e një të aférme apo si të një dëshmitareje. Për tu trishtuar, duket se Policia e UNMIK-ut nuk ishte në gjendje të kontaktojë znj. Iliq për të kërkuar informata tjera apo ta mbajë atë të informuar për gjendjen e hetimit.”
112. Për sa i përket sjelljes së autoriteteve, PSSP-ja argumenton se nuk ka “asnje dokumentacion në dosje që tregon se znj. Iliq apo ndonjë tjetër i afërm i bëri pyetje NJPZH/NJHKL të UNMIK-ut dhe se UNMIK-u mbeti i zënë me rastin dhe kreu aktivisht hetime. Ai shton se nuk ka pasur pohime të bëra nga ankuesja “për ndonjë qëllim të keq të personelit të UNMIK-ut, i përfshirë në çështje e as ndonjë qëndrim të UNMIK-ut që do të dëshmonte për ndonjë mospërfillje të seriozitetit të çështjes, apo emocioneve të ankueses që burojnë nga statusi i vazhdueshëm i zhdukjes se familjarve te tyre.” (sic). PSSP-ja deklaron më tutje se “nuk ka asnje dokumentacion apo pohim që UNMIK-u veproi në mënyrë jo të duhur apo me një qëndrim të atij lloji të kërkuar për të konstatuar shkelje të nenit 3, KEDNJ.”
113. PSSP-ja nuk e konteston dhimbjen dhe vuajtjen e kuptueshme dhe të dukshme mentale të ankueses; megjithatë ai argumenton se kjo nuk mund t’i atribuohet UNMIK-ut, por “më parë është rezultat i vuajtjes së pandarë të shkaktuar nga zhdukja e një anëtarë të ngushtë të familjes”. Ai thekson se, në këtë kuptim, Gjykata Evropiane ka konsideruar se vuajtja e anëtarëve të familjes duhet të ketë “një tipar të dallueshëm” nga shqetësimi emocional, i cili mund të vlerësohet që u është shkaktuar pashmangshëm të afërmve të viktimës nga një shkelje serioze e të drejtave të njeriut.
114. Prandaj, PSSP-ja argumenton se nuk ka pasur shkelje të nenit 3 të KEDNJ-së.

3. Vlerësimi i Panelit

a) Parimet e përgjithshme në lidhje me obligimin sipas nenit 3

115. Sikurse nisi 2, edhe nisi 3 i KEDNJ-së ruan një nga vlerat më fundamentale në shoqëritë demokratike (GJEDNJ, *Talat Tepe kundër Turqisë*, nr. 31247/96, 21 dhjetor 2004, § 47; GJEDNJ [DHL], *Ilaçcu dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë*, nr. 48787/99, vendimi i gjykatës, 8 korrik 2004, *KEDNJ*, 2004-VII, § 424). Siç konfirmohet nga natyra absolute e dhënë për të me nenin 15 § 2 të KEDNJ-së, ndalimi i torturës dhe trajtimit jonjerëzor dhe degradues vlen, madje në rrethanat më të vështira.
116. Duke përcaktuar parimet e përgjithshme të aplikueshme në situatat ku pretendohen shkeljet e obligimit sipas nenit 3 të KEDNJ-së, Paneli thekson që fenomeni i zhdukjes përbën një

formë komplekse të shkeljes së të drejtave të njeriut, që duhet kuptuar dhe konfrontuar në një mënyrë integrale (shih GJNADNJ, *Velásquez-Rodríguez kundër Hondurasit*, përmendur në § 67 më lart, në § 150).

117. Paneli thekson që obligimi sipas nenit 3 të KEDNJ-së dallon nga obligimi procedural mbi autoritetet sipas nenit 2. Ndërsa i fundit kërkon nga autoritetet të ndërmarrin veprim specifik ligjor që është në gjendje të çojë kah identifikimi dhe dënimini i atyre që janë përgjegjës, i pari është më i përgjithshëm dhe humanitar dhe lidhet me reagimin e tyre ndaj gjendjes së vështirë të të afërmve të atyre që janë zhdukur apo kanë vdekur.
118. KDNJ-a gjithashtu ka pranuar zhdukjet si shkelje serioze e të drejtave të njeriut. Në vendimin e tij të 21 korrikut 1983, në rastin *Quinteros kundër Uruguait*, ai shpall që zhdukjet përbëjnë shkelje serioze të të drejtave të të afërmve të personit të zhdukur, të cilët vuajnë nga një shqetësim i thellë, i cili vazhdon për aq kohë sa zgjat pasiguria lidhur me fatin e të dashurve të tyre, shpeshherë për shumë vjet (shih KDNJ, komunikata nr. 107/1981, Dok. i OKB-së KDCP/C/OP/2 në 138 (1990), § 14). Për më tepër, në vendimin e vet të 15 korrikut 1994, në rastin *Mojica kundër Republikës Dominikane*, KDNJ ka gjykuar që “zhdukja e personave është pandashëm e lidhur me trajtimin që arrin në shkelje të nenit 7 [të Konventës]”, që gjithashtu ndalon torturën dhe trajtimin dhe dënimin jonjerëzor dhe degradues (shih KDNJ, komunikata nr. 449/1991, Dok. i OKB-së, KDCP/C/51/D/449/1991 (1994), § 5.7).
119. Sa i përket pyetjes, nëse një anëtar i familjes së personit të zhdukur mund të konsiderohet viktimi e trajtimit në kundërshtim me nenin 3 të KEDNJ-së, Paneli i referohet praktikës gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut dhe praktikës së vet gjyqësore. Gjykata Evropiane pranon që ky mund të jetë rasti, varësisht nga ekzistencia e “faktorëve të veçantë, të cilët i jepin vuajtjes [së anëtarit të familjes] një dimension dhe karakter të ndryshëm nga shqetësimi emocional që vlerësohet se u është shkaktuar pashmangshëm të afërmve të viktimës nga një shkelje serioze e të drejtave të njeriut”. Gjykata më tutje konsideron që “elementet relevante do të përfshijnë afërsinë e lidhjes familjare, rrëthanat e veçanta të marrëdhënieς, shkalla deri në të cilën anëtarit i familjes dëshmoi ngjarjet në fjalë, përfshirjen e anëtarit të familjes në përpjekjet për të marrë informata mbi personin e zhdukur dhe mënyra me të cilën autoritetet iu përgjigjën këtyre kërkimeve” (shih GJEDNJ, *Basayeva dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 15441/05 dhe 20731/04, vendimi i gjykatës, 28 maj 2009, § 159; GJEDNJ, *Er dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur në § 106 më lart, në § 94).
120. Paneli thekson që, kur vlerësohet vuajta emocionale e viktimate, Gjykata Evropiane gjithashtu merr parasysh rrëthanat vijuese: kohëzgjatjen e zhdukjes dhe periudhën pa informata mbi fatin e personit të zhdukur dhe hetimin e zhvilluar nga autoritetet; vonesën në nisjen e hetimit penal për zhdukjen; mungesën e ndonjë veprimi “kuptimplotë” nga autoritetet, pavarësisht nga fakti që ankuesit iu janë drejtuar atyre për të raportuar zhdukjen e të afërmve të tyre dhe të ndajnë me ata informatat që i kanë pasur; mungesa e ndonjë sqarimi apo informate bindëse për fatin e të afërmve të tyre të zhdukur, pavarësisht pyetjeve personale dhe atyre me shkrim për organet zyrtare (shih mes tjershë, GJEDNJ, *Er dhe të tjerët kundër Turqisë*, përmendur më lart, në § 96; GJEDNJ, *Osmanoğlu kundër Turqisë*, nr. 48804/99, vendimi i gjykatës, 24 janar 2008, § 97). Faktor tjetër që çon kah konkluzioni për

një shkelje të nenit 3 të KEDNJ-së, është natyra e vazhdueshme e vuajtjes psikologjike të tëafërmve të një viktima të zhdukur (GJEDNJ, *Salakhov dhe Islyamova kundër Ukrainës*, nr. 28005/08, vendimi i gjykatës, 14 mars 2013, § 201).

121. KDNJ gjithashtu ka konsideruar çështjen dhe ka njojur anëtarët e familjes së personave të zhdukur apo të pagjetur si viktima nga shkelja e nenit 7 të Konventës: prindërit (*Boucherf kundër Algjerisë*, komunikata nr. 1196/2003, mendimet e 30 marsit 2006, § 9.7, KDCP/C/86/D/1196/2003), fëmijët (*Zarzi kundër Algjerisë*, komunikata nr. 1780/2008, mendimet e 22 marsit 2011, § 7.6, KDCP/C/101/D/1780/2008), vëllezërit dhe motrat (*ElAbani kundër Xhamahirisë Arabe të Libisë*, komunikata nr. 1640/2007, mendimet e 26 korrikut 2010, § 7.5, KDCP/C/99/D/1640/2007), bashkëshortët (*Bousroual kundër Algjerisë*, komunikata nr. 992/2001, mendimet e 30 marsit 2006, § 9.8, KDCP/C/86/D/992/2001), tezet (hallat) dhe dajat (axhët) (*Benaniza kundër Algjerisë*, mendimet e 26 korrikut 2010, § 9.4, KDCP/C/99/D/1588/2007) (*Bashasha kundër Xhamahirisë Arabe të Libisë*, mendimet e 20 tetorit 2010, në § 7.2, KDCP/C/100/D/1776/2008). Ai arsyeton këtë kuptim të gjerë për gjendjen e viktimës nga vuajtja dhe shqetësimi që u shkaktohen anëtarëve të familjes me zhdukjen e një individi, e cila gjendje shpeshherë është rënduar nga përpjekjet e pamjaftueshme të autoriteteve për të hetuar zhdukjen me qëllim të vërtetimit të fatit të viktimës dhe sjelljes së autorëve para drejtësisë (*Aboussedra kundër Xhamahirisë Arabe të Libisë*, komunikata nr. 1751/2008, mendimet e 25 tetorit 2010, § 7.5, KDCP/C/100/D/1751/2008). Në rastin *Amirov kundër Federatës Ruse*, Komisioni thekson që “[p]a dashur të sqarohen të gjitha rr Ethanat e viktimidimit indirekt, Komisioni konsideron që dështimi për përgjegjësi nga ana e shtetit për t’i kryer obligimet e veta, për t’i hetuar dhe qartësuar rr Ethanat e dëmit të vuajtur nga viktima direkte, do të jetë zakonisht një faktor. Faktorët shtesë mund të janë të nevojshëm. Në rastin aktual, Komisioni thekson që kushtet e tmerrshme në të cilat autori erdhi për të gjetur mbetjet e gjymtuara të gruas së tij (...), të përcjella nga masat e ngadalshme, sporadike të marra për të hetuar rr Ethanat, kanë çuar te gjetjet e mësipërme të shkeljes së neneve 6 dhe 7, të shpallura së bashku me nenin 2, paragrafi 3. Komisioni konsideron që, marrë së bashku, rr Ethanat e detyrojnë Komisionin të konkludojë që të drejtat e autorit sipas nenit 7 gjithashtu janë shkelur” (shih KDNJ, *Abubakar Amirov dhe Aizan Amirova kundër Federatës Ruse*, përmendor në § 83 më lart, në § 11.7).
122. Paneli gjithashtu e merr parasysh që sipas Gjykatës Evropiane, analiza e reagimit të autoriteteve nuk duhet të kufizohet në ndonjë manifestim specifik të qëndrimeve të autoriteteve, incidente të izoluara apo akte procedurale; përkundrazi, sipas mendimit të gjykatës, vlerësimi i mënyrës me të cilën autoritetet e shtetit të paditur iu përgjigjen pyetjeve të parashtruesve duhet të jetë i përgjithshëm dhe i vazhdueshëm ” (shih GJEDNJ, *Açış kundër Turqisë*, nr. 7050/05, vendimi i gjykatës, 1 shkurt 2011, § 45).
123. Në lidhje me këtë, është qëndrim i Gjykatës Evropiane që të gjeturat sipas obligimit procedural të nenit 2, do të ishin gjithashtu të një rëndësie të drejtpërdrejtë për të konsideruar ekzistencën e shkeljes së nenit 3 (shih GJEDNJ, *Basayeva dhe të tjerët kundër Rusisë*, përmendor në § 118 më lart, në § 109; GJEDNJ, *Gelayevi kundër Rusisë*, nr. 20216/07, përmendor në § 107 më lart, në § 147; GJEDNJ, *Bazorkina kundër Rusisë*, përmendor në § 81 më lart, në § 140).

124. Paneli thekson që Gjykata Evropiane tashmë ka gjetur shkeljet e nenit 3 të KEDNJ-së në lidhje me zhdukjet, në të cilat shteti u gjet të jetë përgjegjës për rrëmbimet (shih GJEDNJ, *Luluyev dhe të tjerët kundër Rusisë*, nr. 69480/01, vendimi i gjykatës, 9 nëntor 2006, §§ 117-118; GJEDNJ, *Kukayev kundër Rusisë*, nr. 29361/02, vendimi i gjykatës, 15 nëntor 2007, §§ 107-110). Megjithatë, në kontrast, në rastin në shqyrtim të Panelit, UNMIK-u nuk është i implikuar në asnjë mënyrë në zhdukjen aktuale dhe UNMIK-u nuk mund të jetë përgjegjës për shqetësimin mental të parashtrueses, të shkaktuar nga kryerja e krimtit.

125. Paneli është i vetëdijshëm që në mungesë të gjetjes së përgjegjësisë së shtetit për zhdukje, Gjykata Evropiane ka vendosur se nuk është bindur që sjellja e autoriteteve, megjithëse neglizhente deri në shkallën që e ka shkelur nenin 2 në aspektin e vet procedural, mund t'i ketë shkaktuar vetveti shqetësim mental parashtruesit, më shumë sesa niveli minimal i ashpërsisë, i cili është i nevojshëm me qëllim që të konsiderohet që trajtimi bie brenda fushës së nenit 3 (shih në mes tjerash, GJEDNJ, *Tovsultanova kundër Rusisë*, nr. 26974/06, vendimi i gjykatës, 17 qershori 2010, § 104; GJEDNJ, *Shafiyeva kundër Rusisë*, nr. 49379/09, vendimi i gjykatës, 3 maj 2012, § 103).

b) Aplikueshmëria e nenit 3 në kontekstin e Kosovës

126. Sa i përket aplikueshmërisë së standardeve të lartpërmendura në kontekstin e Kosovës, Paneli së pari i referohet qëndrimit të tij mbi të njëjtën çështje në lidhje me nenin 2, të paraqitur më lart (shih §§ 89 – 104 më lart).

127. Paneli rithekson që një sistem për zbatimin e ligjit që funksionon normalisht duhet t'i marrë parasysh nevojat për mbrojtje të viktimate dhe dëshmitarëve dhe gjithashtu të konsiderojë cenueshmërinë e veçantë të personave të zhvendosur në situatat pas konfliktit. Paneli tashmë ka marrë parasysh faktin që deri në vitin 2003, sistemi i policisë dhe drejtësisë në Kosovë nga Sekretari i Përgjithshëm i OKB-së është përshkruar që të jetë, si sistem që “funksionon mirë” dhe “i qëndrueshëm” (shih §18 më lart).

128. Paneli përsëri tërheq vëmendjen që nuk do t'i shqyrtojë praktikat relevante apo pengesat e pretenduara për kryerjen e hetimeve efektive *in abstracto*, por vetëm në lidhje me aplikimin e tyre specifik në ankesën para tij, duke marrë parasysh rrethanat e veçanta të rastit.

129. Për këto arsyе, Paneli konsideron që duhet të verifikojë për çdo rast, nëse qëndrimi dhe reagimet e autoriteteve të UNMIK-ut për zhdukjen dhe kërkimin e informatave nga ankuesit në lidhje me fatin e të afërmve të tyre dhe hetimin penal, arrin deri në një shkelje të obligimit sipas nenit 3, duke pasur parasysh realitetet në Kosovë në kohën relevante.

c) Pajtueshmëria me nenin 3 në rastin aktual

130. Në këto rrethana, Paneli dallon një numër të faktorëve në rastin aktual të cilët, marrë së bashku, ngritin pyetjen e shkeljes së nenit 3 të KEDNJ-së.

131. Paneli thekson afërsinë e lidhjeve familjare ndërmjet ankueses dhe z. Jasmin Llukaçeviq, pasi ky i fundit është djali i ankueses.
132. Paneli rikujton dështimin e provuar më lart në lidhje me obligimin procedural sipas nenit 2, me gjithë faktin se Policia e UNMIK-ut i kishte informatat minimale të nevojshme për të zhvilluar hetim nga fillimi.Në këtë drejtim, Paneli rithekson që nga këndvështrimi i nenit 3 mund t'i shqyrtojë reagimet dhe qëndrimet e UNMIK-ut ndaj ankueses në tërësinë e tyre.
133. Paneli rikujton se, nga fillimi ishte e qartë se formulari ante-mortem që UNMIK-u e pranoi ishte një fotokopje e cilësisë së dobët dhe ishte i palexueshëm dhe nuk kishte asnjë përpjekje për të siguruar një kopje të lexueshme.
134. Duke nxjerrë konkluzione nga dështimi i UNMIK-ut që të marrë hapa të arsyeshëm për të gjetur dhe kontaktuar ankuesen, Paneli konsideron që kjo situatë, e cila vazhdoi në periudhën e juridiksonit të përkohshëm të Panelit, i shkaktoi pasiguri të madhe ankueses dhe familjes së saj për fatin e z. Jasmin Llukaçeviq dhe gjendjen e hetimit.
135. Duke pasur parasysh këtë që u tha më lart, Paneli konkludon që ankuesja përfjetoi shqetësim të rëndë dhe dhimbje për një periudhë kohore të zgjatur nga mënyra se si autoritetet e UNMIK-ut e kanë trajtuar rastin dhe si rezultat i pamundësisë së saj për të zbuluar se çfarë i ka ndodhur djalit të saj. Në lidhje me këtë, është e qartë që, në çdo situatë, dhimbja e një nëne e cila duhet të jetojë në pasiguri rrith fatit të djalit të saj është e padurueshme.
136. Për arsyet e përmendura më lart, Paneli përfundon që, me sjelljen e vet, UNMIK-u i ka kontribuar shqetësimit dhe vuajtjes mentale të ankueses, duke shkelur nenin 3 të KEDNJ-së.

V. KOMENTE DHE REKOMANDIME PËRFUNDIMTARE

137. Në dritën e gjetjeve të Panelit në këtë rast, Paneli mendon se është e nevojshme ndonjë formë e dëmshpërblimit.
138. Paneli thekson që zhdukjet e imponuara përbëjnë shkelje serioze të të drejtave të njeriut, të cilat do të hetohen dhe ndiqen në të gjitha rrëthanat. Paneli gjithashtu thekson që UNMIK-u si administruet territorial i Kosovës nga viti 1999 deri më 2008, kishte përgjegjësinë primare që të hetojë në mënyrë efektive zhdukjen e z. Jasmin Llukaçeviq, dhe dështimi i tij për ta bërë këtë, paraqet shkelje të mëtejme serioze të të drejtave të viktimës dhe më të afërmve, në veçanti të së drejtës për ta ditur të vërtetën për çështjen.
139. Paneli thekson shqetësimet e PSSP-së që burimet joadekuate, veçanërisht në fillim të misionit të UNMIK-ut, e bënë të vështirë arritjen e përbushjes së obligimeve të UNMIK-ut për të drejtat e njeriut.
140. Do të ishte normale që UNMIK-u t'i marrë masat e duhura me qëllim që t'i ndalë shkeljet e gjetura dhe t'i korrigojë aq sa është e mundshme efektet nga kjo. Megjithatë, siç ka theksuar Paneli më lart (shih § 20), përgjegjësia e UNMIK-ut në lidhje me administrimin e

drejtësisë në Kosovë përfundoi më 9 dhjetor 2008. Prandaj, UNMIK-u nuk është më në pozitë të marrë masa që do të kenë ndikim të drejtpërdrejtë në hetime që ende janë në zhvillim e sipër para EULEX-it apo autoriteteve lokale. Gjithashtu, pas shpaljes së pavarësisë nga Institucionet e Përkohshme të Vetëqeverisjes të Kosovës, më 17 shkurt 2008, dhe më pas hyrjes në fuqi të Kushtetutës së Kosovës më 15 qershor 2008, UNMIK-u ndaloi kryerjen e funksioneve ekzekutive në Kosovë, dhe ky fakt kufizoi aftësinë e tij për të siguruar korrigjim të plotë dhe efektiv të shkeljeve të kryera, siç kërkohet me parimet e vendosura në të drejtën ndërkombëtare për të drejtat e njeriut.

141. Paneli konsideron se kjo situatë faktike nuk e liron UNMIK-un nga obligimi i tij për t'i korrigjuar aq sa është e mundshme efektet e shkeljeve për të cilat është përgjegjës.

Për sa i përket ankueses dhe rastit Paneli konsideron se është e nevojshme që UNMIK-u:

- Në pajtim me praktikën gjyqësore të Gjykatës Evropiane për të Drejtat e Njeriut në situatat me juridiksim të kufizuar të shtetit (shih GJEDNJ [DHL], *Ilaçsu dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë*, përmendur në § 114 më lart, në § 333; GJEDNJ, *Al-Saadoon dhe Mufdhi kundër Mbretërisë së Bashkuar*, nr. 61498/08, vendimi i gjykatës, 2 mars 2010, § 171; GJEDNJ (DHL), *Catan dhe të tjerët kundër Moldavisë dhe Rusisë*, nr. 43370/04, 8252/05 dhe 18454/06, vendimi i gjykatës, 19 tetor 2012, § 109), duhet bërë përpjekje, me të gjitha mjetet në dispozicion të tij *vis-à-vis* autoritetave kompetente të Kosovës, të marrë siguri që hetimet në lidhje me rastin në fjalë do të vazhdojnë në pajtueshmëri me kërkesat për një hetim efektiv siç parashihet me nenin 2, që rrethanat që kanë sjellë deri te zhdukja e z. Jasmin Llukaçeviq do të tregohen dhe që autorët e mundshëm do të sillen para drejtësisë. Ankuesja dhe/apo më të afërmit, do të informohen për veprimet e tilla dhe dokumentet relevante do t'u zbulohen atyre sipas nevojës;
- Të pranojë publikisht, duke përfshirë mediet, brenda një kohe të arsyeshme, përgjegjësinë për sa i përket dështimit të UNMIK-ut që të hetojë në mënyrë adekuate zhdukjen e z. Jasmin Llukaçeviq dhe gjithashtu për shqetësimin dhe vuajtjen mentale të shkaktuar dhe t'u kërkojë falje publike ankueses dhe familjes së saj në lidhje me këtë;
- Të ndërmarrë hapa të duhur për pagesën e kompensimit adekuat për ankuesen, për dëmin e shkaktuar moral për shkak të dështimit të UNMIK-ut që të kryejë hetim efektiv dhe gjithashtu për shqetësimin dhe vuajtjen mentale të shkaktuar më vonë ankueses si pasojë e sjelljes së UNMIK-ut;

Paneli gjithashtu e konsideron të nevojshme që UNMIK-u:

- Në pajtim me Rezolutën e Asamblesë së Përgjithshme të OKB-së mbi “Parimet Bazë dhe Udhëzimet mbi të Drejtën për Kompensim dhe Dëmshpërblim për Viktimat për arsyet e Shkeljeve të Mëdha të së Drejtës Ndërkombëtare për të Drejtat e Njeriut dhe Shkeljeve Serioze të së Drejtës Ndërkombëtare Humanitare” (A/Rez/60/147, 21 mars 2006), të ndërmarrë hapa të nevojshëm, përmes organizmave të tjera të afërt me OKB-në që veprojnë në Kosovë, organeve lokale dhe organizatave joqeveritare, për krijimin e një

programi të plotë dhe gjithëpërfshirës dëmshpërblimi, duke përfshirë kthimin e kompensimit, rehabilitimin, përbushjen dhe garancitë për mospërsëritje për viktimat nga të gjitha komunitetet që kanë qenë subjekt i shkeljeve serioze të të drejtave të njeriut, të cilat ndodhën si pasojë e drejtpërdrejtë e konfliktit të Kosovës dhe gjatë tij;

-Të ndërmarrë hapa të nevojshëm para organeve kompetente të Kombeve të Bashkuara, duke përfshirë Sekretarin e Përgjithshëm të OKB-së, që të ndajë burime adekuate njerëzore dhe financiare për të siguruar që standartet ndërkombëtare për të drejtat e njeriut mbështeten në çdo kohë nga OKB-ja, duke përfshirë kohën kur kryhen funksione administrative dhe ekzekutive mbi një territor, dhe të sigurojë monitorim efektiv dhe të pavarur;

PËR KËTO ARSYE,

Paneli, unanimisht,

- 1. KONSTATON SE KA PASUR SHKELJE TË OBLIGIMIT PROCEDURAL SIPAS NENIT 2 TË KONVENTËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT;**
- 2. KONSTATON SE KA PASUR SHKELJE TË OBLIGIMIT ESENCIAL SIPAS NENIT 3 TË KONVENTËS EVROPIANE PËR TË DREJTAT E NJERIUT;**
- 3. REKOMANDON QË UNMIK-u:**
  - a. **T'U KËRKOJË AUTORITETEVE KOMPETENTE NË KOSOVË QË T'I NDËRMARRIN TË GJITHË HAPAT E MUNDSHËM ME QËLLIM TË SIGURIMIT QË HETIMI PENAL PËR ZHDKJEN E Z. JASMIN LLUKAÇEVIQ DO TË VAZHDOJË NË PAJTIM ME NENIN 2 TË KEDNJ-së DHE QË AUTORËT TË SILLEN PARA DREJTËSISË;**
  - b. **TË PRANOJË PUBLIKISHT, DUKE PËRFSHIRË MEDIET, PËRGJEGJËSINË PËR DËSHTIMIN E VET QË TË KRYEJË HETIM EFEKTIV PËR ZHDKJEN E Z. JASMIN LLUKAÇEVIQ SI DHE PËR SHQETËSIMIN DHE VUAJTJEN MENTALE TË SHKAKTUAR DHE T'I KËRKOJË FALJE PUBLIKE ANKUESES DHE FAMILJES SË SAJ;**
  - c. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR DREJT PAGESËS SË KOMPENSIMIT ADEKUAT ANKUESES PËR DËMIN MORAL NË LIDHJE ME GJETJEN E SHKELJEVE TË NENIT 2 DHE 3 TË KEDNJ-së;**
  - d. **TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR PËR TË KRIJUAR NJË PROGRAM TË PLOTË DHE GJITHËPËRFSHIRËS DËMSHPËRBLIMI;**

- e. TË NDËRMARRË HAPA TË DUHUR NË KOMBET E BASHKUARA SI NJË GARANCI PËR MOSPËRSËRITJE;
- f. TË MARRË MASA TË MENJËHERSHME DHE EFEKTIVE PËR T'I ZBATUAR REKOMANDIMET E PANELIT DHE TË INFORMOJË ANKUESEN DHE PANELIN RRETH ZHVILLIMEVE TË MËTEJME PËR KËTË RAST.

Andrey Antonov
Zyrtar ekzekutiv

Marek Nowicki
Kryesues

Shtojca

SHKURTESAT DHE AKRONIMET

- CCKM**–Qendra Koordinuese e Republikës Federale të Jugosllavisë dhe Republikës së Serbisë për Kosovë dhe Metohi
- CCPR** - Konventa Ndërkombejtare për të Drejtat Civile dhe Politike
- DFM**– Departamenti i Mjekësisë Ligjore
- DOJ** - Departamenti i Drejtësisë
- DPPO** – Zyra Prokurorisë Publike të Qarkut
- ECHR** – Konventa Evropiane për të Drejtat e Njeriut
- ECtHR**- Gjykata Evropiane për të Drejtat e Njeriut
- EU** – Bashkimi Evropian
- EULEX** – Misioni i Bashkimit Evropian për Sundim të Ligjit në Kosovë
- FRY** – Republika Federale e Jugosllavisë
- HRAP** – Paneli Këshillëdhënës për të Drejtat e Njeriut
- HRC** – Komiteti i Kombeve të Bashkuara për të Drejtat e Njeriut
- IACtHR**– Gjykata Ndër-Amerikane për të Drejtat e Njeriut
- ICMP** – Komisioni Ndërkombejtari për Personat e Zhdukur
- ICRC** – Komiteti Ndërkombejtari i Kryqit të Kuq
- ICTY** – Tribunali Ndërkombejtari për Krime të Luftës në ish-Jugosllavi
- KFOR** – Forca Ndërkombejtare e Sigurisë (zakonisht e njohur si Forca e Kosovës)
- KLA** – Ushtria Çlirimtare e Kosovës
- MPU** – Njësiti për Persona të Zhdukur
- MUP** – Ministria e Punëve të Brendshme e Republikës së Serbisë
- NATO** – Organizata e Traktatit të Atlantikut të Veriut
- OMPF** – Zyra për persona të zhdukur dhe mjekësi ligjore
- OSCE** – Organizata për Siguri dhe Bashkëpunim në Evropë
- SRSG** – Përfaqësuesi Special i Sekretarit të Përgjithshëm
- UN** – Kombet e Bashkuara
- UNHCR** – Komisariati i Lartë i Kombeve të Bashkuara për Refugjatë
- UNMIK** – Misioni i Administratës së Përkohshme të Kombeve të Bashkuara në Kosovë
- VRIC** – Komisioni për Gjetjen dhe Identifikimin e Viktimave
- WCIU** – Njësiti për Hetim të Krimeve të Luftës